

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY OF PELLOPONNESE

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ
2015-2016

Τσέλιου Λαμπρινή

A.M. 3032201501113

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Θέμα: Ομάδα NEETS-Απόντες: Χαρακτηριστικά ομάδας. Ανάδειξη πρόθεσης επιστροφής των Απόντων στην εκπαίδευση με σκοπό την εύρεση εργασίας και καταγραφή δεδομένων σχετικά με τη συνεισφορά αυτής στην αντιμετώπιση ανεργίας.

Επιβλέπων Καθηγητής : Κατσής Αθανάσιος

Μάιος 2017

Ευχαριστίες

Αρχικά ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω στον επιβλέποντα μου κ. Κατσή Αθανάσιο για την πολύτιμη βοήθειά του και την εμπιστοσύνη του καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής αυτής της εργασίας.

Επίσης αισθάνομαι την ανάγκη να επισημάνω την απέραντη ευγνωμοσύνη μου στους υπέροχους και άξιους γονείς μου καθώς και στις αγαπημένες μου αδερφές, Χριστίνα και Ανδρεάννα, για όλα όσα μου έχουν προσφέρει στη διάρκεια των μαθητικών και φοιτητικών μου χρόνων και την αμέριστη υποστηριξή τους σε κάθε μου επιλογή.

Σε αυτο το σημείο ευχαριστώ θερμά τους συμφοιτητές μου για την υποστήριξη και όλους όσους συμμετείχαν στη διεξαγωγή της έρευνας.

Τέλος ευχαριστώ θερμά τον ηθικό αυτουργό του διαβήματος αυτού, το Νίκο.

Περίληψη

Η ομάδα των Neets (Young People Not in Education, Employment or Training) ηλικίας 16-24 ετών αποτελεί πλέον, λόγω οικονομικών συγκυριών, μία κατηγορία ευπαθούς ομάδας. Οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης και απασχόλησης είναι εμφανώς ευάλωτοι και υφίστανται έντονα τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης ζώντας στην αβεβαιότητα και την ανασφάλεια. Στην Ελλάδα αξιοσημείωτο είναι πως είναι οι πιο μορφωμένοι απόντες σε σχέση με άλλες χώρες εντός και εκτός ΕΕ καθώς ένα μεγάλο ποσοστό είναι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα χαρακτηριστικά της ομάδας ποικίλουν, οι βασικότερες κατηγορίες είναι: μακροχρόνια άνεργοι που δε συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης, νέοι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο λόγω πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, νέοι χωρίς τα απαιτούμενα προσόντα που ζητά η αγορά εργασίας και επίσης νέοι μετανάστες. Σκοπός της έρευνας αυτής είναι να αναδείξει τα χαρακτηριστικά της ομάδας περιγραφικά εντοπίζοντας στοιχεία μορφωτικού επιπέδου, οικονομικής και οικογενειακής κατάστασης και επίσης να διερευνήσει τυχόν σχέση σχετικά με την πρόθεση των NEETS να επιστρέψουν την εκπαίδευση- κατάρτιση με σκοπό την εύρεση εργασίας.

Abstract

The Neets Group (Young People Not in Education, Employment or Training) aged 16-24 is now, due to economic circumstances, a class of vulnerable group. Young people out of education and employment are clearly vulnerable and the effects of the economic crisis are heavily endured, making them to live in uncertainty and insecurity. In Greece, it is remarkable that they are the most educated absentees compared to other countries inside and outside the EU, as a large percentage of graduates of higher education. The characteristics of the group vary, the main categories being: long-term unemployed who are not in a training program, young people with low educational attainment due to early school leaving, young people without the requisite skills required by the labor market and also new immigrants. The purpose of this research is to highlight the characteristics of the group by describing educational, economic and family circumstances, as well as to investigate any relationship with NEETS' intention to return in education/training in order to seek a work in the future.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	2
Περίληψη.....	3
Abstract	4
Περιεχόμενα	5
Κεφάλαιο 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1.1 Γενικά.....	8
1.2 Σκοπός και Ερωτήματα της Εργασίας	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ NEETS	10
2.1 Ο Όρος NEET και η Προέλευσή του	10
2.2 Ταυτότητα και Χαρακτηριστικά	11
2.2.1 Αίτια Φαινομένου	11
2.2.3 Κοινωνική Ευπάθεια & Neets	12
2.2.4 Ευρωπαϊκή Στρατηγική - η Στρατηγική για την Ευρώπη 2020 (EU2020) & NEETS	13
2.3 Οι Neets στην Ελλάδα.....	14
2.3.1 Ελλάδα: Σχέδιο Δράσης για τους NEETs στα Πλαίσια της EU2020.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. NEETS, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΕΡΓΑΣΙΑ	18
3.1 Κατάρτιση & NEETS.....	19
3.2 Εργασία & NEETS	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΡΕΥΝΑ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	22
4.1 Ερευνητικά Ερωτήματα	22
4.2 Το Δείγμα της Έρευνας	23
4.3 Διαδικασίες.....	23
4.4 Εργαλείο Έρευνας-Ερωτηματολόγιο.....	23
4.5 Περιγραφή Ερωτηματολογίου	24
4.6 Πρόγραμμα Στατιστικής Επεξεργασίας SPSS	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Μορφωτικό Επίπεδο Neets	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Μορφωτικό Επίπεδο Γονιών.....	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Εργασία στο Παρελθόν.....	27
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.....	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Τομέας Εργασίας	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Κλάδος Απασχόλησης στο Παρελθόν.	29
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.....	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Χρονικό Διάστημα	30

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Λόγος Αποχώρησης	30
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Χρόνος Ανεργίας.....	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Παρακολούθηση Προγράμματος στο Παρελθόν	31
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.....	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Εύρεση Εργασίας μέσω Προγράμματος	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Επιθυμία Συμμετοχής σε Πρόγραμμα Κατάρτισης.	33
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.....	33
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Λόγοι Συμμετοχής σε Καινούριο Πρόγραμμα Κατάρτισης.	34
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6.....	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Συγκατοίκηση με Γονείς.....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Άτομα που ζουν στο ίδιο σπίτι	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Εργαζόμενα Μέλη.....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Αναζήτηση Εργασίας	36
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.....	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Εγγραφή σε δομή εύρεσης εργασίας	36
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8.....	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 17: Επίδομα ΟΑΕΔ	37
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9.....	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Οικονομική Στήριξη	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 19: Φροντίδα Υγείας.....	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 20: Επίπεδο Υγείας	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 21: Άγχος στη Καθημερινότητα	40
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10.....	40
ΠΙΝΑΚΑΣ 22: Αξιοποίηση Ελεύθερου Χρόνου.....	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 23: Αποκλεισμός από Κοινωνία.....	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 24: Προτεραιότητα	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 25: Εσωτερική Μετανάστευση	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 26: Μετανάστευση στο Εξωτερικό.	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 27: Στοχοθεσία	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Επίτευξη Στόχων.	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Εμπιστοσύνη στις Δομές του Ελληνικού Κράτους	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 29: Συσχετισμός Χρόνου Ανεργίας και Στοχοθεσίας.....	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 30: Επιθυμία Παρακολούθησης Νέου Προγράμματος και Λόγος	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΖΗΤΗΣΗ	46
6.1 NEETS και Απασχόληση	46
6.2 NEETS και Κοινωνικός Αποκλεισμός	46

6.3 NEETS και Σωματική-Ψυχική Υγεία	46
6.4 NEETS και Εκπαίδευση	47
Κεφάλαιο 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	48
7.1 Μελλοντική Έρευνα	48
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	49
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	52
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	52

Κεφάλαιο 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μετασχηματισμοί στην οικονομία έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο δυσχεραίνοντας έτσι την ένταξη των νέων στην κοινωνία και στην εργασία. Ήδη από το 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν δημοσιοποίησε το πλαίσιο της παρακολούθησης της Στρατηγικής της Λισαβόνας παρατήρησε ζοφερή κατάσταση πρόωρης εγκατάλειψης του εκπαιδευτικού συστήματος και κατεπέκταση αδυναμία ένταξης στην κατάρτιση και την απασχόληση. Αποτελεί μία κατηγορία «απόντων» που δεν καταγράφεται σε κανένα πεδίο μέριμνας των θεσμών του Κοινωνικού Κράτους. Στο σύνολό τους προσδιορίζονται ως NEETS «Young people Not in Education, Employment or Training» (International Labour Office, 2012:9). Επίσης τον Απρίλιο του 2008 στη συνεδρίαση της Μόνιμης Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης συζητήθηκε εκτενώς το ζήτημα του φαινομένου που αφορά στη διερεύνηση των NEETS, ο οποίος σαν όρος πρωτοεισήχθη στα τέλη δεκαετίας 1990 (Furlong,2007).

Στη νέα αυτή, κατηγορία που εμφανίζεται με αυξητική τάση, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στα ετήσια reports του Standing on Indicators & Benchmarks ειδικά στο πλαίσιο EU2020. Έχει λοιπόν καταστεί σαφές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πως είναι αναγκαία η πολυεπίπεδη ενσωμάτωση των νέων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες και αυτό επιτυγχάνεται μέσω της κατάρτισης η οποία οφείλει να προτάσσει τη λειτουργία της εξειδίκευσης και να παρέχει προσόντα ανάλογα με την αγορά εργασίας (European Commission 2008:148 & 154-155).

1.1 Γενικά

Ένα παγκόσμιο φαινόμενο, που έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια, συνεπικουρούμενο από την οικονομική ύφεση και έχει πάρει εκρηκτικές διαστάσεις, είναι η παρουσία μιας κοινωνικής συγκρότησης υψηλού βαθμού ευπάθειας και κοινωνικού αποκλεισμού που ονομάζονται NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training). Όπως προκύπτει από το αρκτικόλεξο του ονόματος πρόκειται για νέους ηλικίας 15-24 (ή 29) χρόνων, που είναι εκτός της τυπικής εκπαίδευσης, εκτός απασχόλησης και εκτός προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης (Eurofound 2012). Ο δείκτης επιχειρεί να καταμετρήσει τους νέους που είναι απόντες, που ζουν χωρίς δραστηριοποίηση. Εμφανίστηκε κατά τη δεκαετία του '90 και ιδιαίτερη έξαρση παρουσίαζε στην Ιαπωνία. Αποκαλούνται επίσης «απόντες» και «χαμένη γενιά». Το φαινόμενο εξαπλώθηκε και στον Ευρωπαϊκό χώρο κάτω από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της Παγκοσμιοποίησης και συνεχίζει να πλήττει κυρίως τις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου όπου παρατηρείται και η μεγαλύτερη οικονομική ύφεση. Παρουσιάζει μεγάλη ανομοιογένεια, χαρακτηριστικό που την κάνει ακόμα πιο δύσκολα προσπελάσιμη.

1.2 Σκοπός και Ερωτήματα της Εργασίας

Οι νέοι στην Ελλάδα που δεν μετέχουν στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την απασχόληση αποτελούν ένα φαινόμενο που χαρακτηρίζεται από σχετικότητα, υπό την έννοια ότι οι μορφές και ο βαθμός του κοινωνικού αποκλεισμού διαφέρει από κοινωνία σε κοινωνία, από χώρα σε χώρα, ανάλογα με την κουλτούρα, τα πρότυπα, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, τις προσδοκίες, τους κανόνες, τους θεσμούς, τις ηθικές αξίες, το επίπεδο διαβίωσης και τον βαθμό κοινωνικό-οικονομικής και πολιτισμικής εξέλιξης. Το κοινωνικό κράτος βρίσκεται σε διαρκή

κρίση, η οποία διαλύει κυριολεκτικά τις δομές του και διαμορφώνει τέτοιες συνθήκες που ευνοούν την έξαρση φαινομένων κοινωνικής ευπάθειας. Η οικονομική κατάσταση της χώρας, με τη διαρκή ύφεση να καταστρέφει την αγορά εργασίας, μειώνει τις ευκαιρίες ένταξης και αυξάνει τις πιθανότητες εξόδου από τις κοινωνικές δομές. Η παρούσα μελέτη θα εστιάσει στην πρόθεση επιστροφής της ομάδας NEETS στην εκπαίδευση με στόχο την εύρεση εργασίας. Σκοπός της έρευνας είναι να διευκρινιστούν τα χαρακτηριστικά της ομάδας και η αντίληψή τους αναφορικά με τη σύνδεση μεταξύ αγοράς εργασίας και εκπαίδευσης. Επίσης θα επικεντρωθεί στην καταγραφή της παρούσας κατάστασης και στα χαρακτηριστικά της ομάδας όπως:

- Χρόνο ανεργίας
- Μορφωτικό επίπεδο
- Οικογενειακή κατάσταση

Στη συνέχεια θα επιδιώξει να προσδιορίσει :

- Παρελθούσες απασχολήσεις
- Την επιθυμία ή μη παρακολούθησης προγραμμάτων κατάρτισης σε συσχέτιση με την επαγγελματική αποκατάσταση.
- Επιθυμία για μετανάστευση για επαγγελματικούς λόγους

Η παρούσα μελέτη διακρίνεται σε επτά κεφάλαια. Στην αρχή του πονήματος γίνεται αναφορά στη φύση του ερευνητικού ζητήματος, στον σκοπό και στην αναγκαιότητα μελέτης του και στη δομή του κείμενου. Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο θα επιχειρηθεί να δοθεί το προφίλ των NEETS. Πιο συγκεκριμένα θα γίνει αναφορά στον και την προέλευσή του κατόπιν στα χαρακτηριστικά της ομάδας και την ιδιαίτερη ταυτότητα. Στο ίδιο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στα αίτια του φαινομένου στα πλαίσια της κοινωνικής ευπάθειας και στον τρόπο αντιμετώπισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ταυτόχρονα θα μελετηθεί και η περίπτωση των Neets στην Ελλάδα. Στο τρίτο κεφάλαιο θα γίνει μία προσπάθεια συσχέτισης της ομάδας με την εκπαίδευση και την εργασία. Μεταβαίνοντας στο τέταρτο κεφάλαιο θα δοθεί μία σύνοψη του ερευνητικού ζητούμενου και των διαδικασιών της έρευνας δηλαδή της μεθοδολογικής προσέγγισης που ακολουθήθηκε, των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή δεδομένων και των εργαλείων ανάλυσης. Στο πέμπτο κεφάλαιο θα γίνει συζήτηση των αποτελεσμάτων αυτής. Στο έκτο κεφάλαιο θα γίνει ανάλυση των αποτελεσμάτων και τέλος θα καταγραφούν στο έβδομο τα συμπεράσματα. Στο παράρτημα της εργασίας θα παρατεθεί το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ NEETS

2.1 Ο Όρος NEET και η Προέλευσή του

Ο όρος NEET (Young People Not in Education, employment or training) εμφανίστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο για πρώτη φορά στα τέλη της δεκαετίας του 1990(1999) και αφορούσε έναν δείκτη για νέους ηλικίας 16-18 ετών που δεν μετείχαν στην κατάρτιση αλλά ούτε και στην απασχόληση. Το 1999 εκδόθηκε η έκθεση της βρετανικής κυβέρνησης για τον κοινωνικό αποκλεισμό «Bridging the Gap», με σκοπό να μελετηθεί η συγκεκριμένη κατηγορία εφήβων και νέων, τα χαρακτηριστικά τους, οι παράγοντες που συμβάλλουν στη ευπάθεια ώστε να χαραχτούν οι πολιτικές παρέμβασης και αντιμετώπισης (Social Exclusion Unit, 1999).

Συγκεκριμένα στόχευε στην ανάδειξη και καταγραφή εκείνων των ατόμων που κινδύνευαν από τη μη συμμετοχή τους στο σχολικό σύστημα και στην αγορά εργασίας, καθώς και στο οικονομικό κόστος που απορρέει από αυτήν την παθογένεια, όπως διαφαίνεται στα αρχικά του ακρωνύμιου. Ο όρος υιοθετήθηκε από την Ιαπωνία το 2004, όπως επίσης αποκτά αναγνώριση σε παγκόσμιο επίπεδο και καθιερώνεται στη Β.Κορέα , Ταιβάν, Χονγκ Κονγκ. Τέλος από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Απρίλιο 2010 και αφορά πλέον νέους 15-24 που δε μετέχουν σε καμία δομή εκπαίδευσης και οργάνωσης. Ο δείκτης επιχειρεί να καταμετρήσει τους νέους που είναι απόντες, που ζουν χωρίς δραστηριοποίηση. Εμφανίστηκε κατά τη δεκαετία του '90 και ιδιαίτερη έξαρση παρουσιάζει στην Ιαπωνία. Αποκαλούνται επίσης «απόντες» και «χαμένη γενιά».

Πέραν του όρου NEETS έχουν υιοθετηθεί και χρησιμοποιούνται και άλλοι ορισμοί για να περιγράψουν και να ερμηνεύσουν τη συγκεκριμένη κατηγορία:

- **Angry young rebels** (εξαγριωμένοι νέοι επαναστάτες): Εχθρικοί προς το σύστημα και την εξουσία, χαμηλό επίπεδο ικανοτήτων.
- **Quitters** (ηττοπαθείς): πιστεύουν ότι έχουν προσπαθήσει και έχουν αποτύχει ,οι ικανότητες τους σε χαμηλά προς μέτρια επίπεδα και χαρακτηρίζονται από εχθρότητα εως και παθητικότητα.
- **Rebels without a cause** (επαναστάτες χωρίς αιτία): εν δυνάμει NEETS καθώς διακρίνονται από ανυπομονησία για την εργασιακή τους πορεία. Έχουν μέτριες εως υψηλές ικανότητες.
- **Cool dudes** («άνετοι νάρκισσοι»): Η ζωή τους στηρίζεται στη διασκέδαση και την απόλαυση,έχουν υψηλές ή μέτριες ικανότητες αλλά χαμηλές σχολικές επιδόσεις.
- **Hedgers** (νέοι που προσπαθούν να κατοχυρώσουν την εξασφάλιση): αρνητικοί προς το σύστημα, χαμηλές εως μέτριες επιδόσεις, διατηρούν επαφή με το σχολείο με σκοπό απλά να λαβουν το απολυτήριο.
- **Settlers** (έποικοι): Απογοητευμένοι και παθητικοί , έχουν επιλέξει ζωή χωρίς πολλές απαιτήσεις έχουν χαμηλό έως μέτριο επίπεδο ικανοτήτων.
- **Escapists** (δραπέτες): ονειρεύονται να τους ανακαλύψουν, έχουν χαμηλές ικανότητες και έχουν απεμπλακεί από την εκπαίδευση
- **Strugglers** (αγωνιστές): Έχουν μη ρεαλιστικές φιλοδοξίες αλλά δεν παραιτούνται, έχουν χαμηλές ικανότητες αλλά θετικοί και πρόθυμοι να συνεχίσουν. (Eurogroup Commission,2008).

Σε αντίθεση με τις παραπάνω περιγραφές, οι οποίες παρουσιάζουν τους NEETS ως γενιά των παθητικών και «τεμπέληδες», χαμηλού μορφωτικού επιπέδου που έχουν προβλήματα συμπεριφοράς, δεν έχουν όνειρα και φιλοδοξίες, η «απουσία» τους από τα κύρια θεσμικά

όργανα, δηλαδή, τα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης, δεν είναι συνήθως μια προσωπική επιλογή, αλλά μάλλον «... μπορεί να ερμηνευθεί ως αδυναμία και μια αποτυχία του συστήματος να συγκρατήσει, να εμπνεύσει και να δώσει νόημα στη διάρκεια της ζωής τους, δείχνοντάς τους πρόωρα και βιαστικά την έξοδο στο σκληρό στίβο της πραγματικότητας .... » (Φωτόπουλος, 2010: §4).

2.2 Ταυτότητα και Χαρακτηριστικά

Οι παραδοσιακοί δείκτες συμμετοχής στην εργασία είθισται να μετρούν τους δείκτες απασχόλησης και τους δείκτες ανεργίας, δηλαδή τα άτομα που απασχολούνται και αναζητούν εργασία. Ωστόσο η ένταξη των νέων στην εργασία έχει χάσει την παραδοσιακή της γραμμική μορφή, τείνει να εξαφανίζεται η απευθείας μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία και να αντικαθίσταται από εξατομικευμένες και ατομικές πορείες και τροχιές λόγω των αλλαγών στο παγκόσμιο κοινωνικοοικονομικό-πολιτικό σύστημα (Eurofound.2012). Αναδεικνύεται έτσι η αναγκαιότητα της μετάβασης από τους παραδοσιακούς δείκτες ανεργίας ή απασχόλησης των νέων σε μία προσπάθεια σκιαγράφησης χαρακτηριστικών της συγκεκριμένης ομάδας.

Βάσει Eurofound ο δείκτης αυτός δεν υπολογίζει το ποσοστό της νεανικής ανεργίας, όσους έχουν φύγει από την αγορά εργασίας λόγω σπουδών ή επειδή έπαψαν να αναζητούν εργασία, πιστεύοντας ότι δεν υπάρχει για αυτούς εργασία (Eurofound, 2012:22). Ο νέος δείκτης επιχειρεί να χαρτογραφήσει τους νέους που είναι «απόντες», που ζουν δηλαδή χωρίς να δραστηριοποιούνται σε κανένα τομέα εργασίας ή εκπαίδευσης, που υπάρχουν όμως στις κοινωνίες, χωρίς να έχουν καταμετρηθεί ποτέ και να προκύπτουν συγκριτικά μεγέθη.

2.2.1 Αίτια Φαινομένου

- Η πολυεπίπεδη ύφεση και η επικράτηση του νεοφιλελευθερισμού ως κυρίαρχη ιδεολογία αναδεικνύονται ως οι κύριες αιτίες ενίσχυσης του φαινομένου. Η σταδιακή αποδυνάμωση του Κοινωνικού κράτους και η αποδόμηση δομών του συντείνει, ώστε τα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας να αποδεικνύονται απροετοίμαστα να προβλέψουν και να εναρμονιστούν με τις τρέχουσες κοινωνικοοικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες.
- Η ανατροπή των παραδοσιακών δομών εργασίας συνοδεύεται με μείωση θέσεων εργασίας που εξασφαλίζουν σταθερότητα. Ταυτόχρονη αύξηση μορφών «ευέλικτης εργασίας» η συρρίκνωση του δευτερογενούς (κατασκευαστικός) και του τριτογενούς τομέα (λιανεμπόριο, υπάλληλοι γραφείου) και η κινητικότητα των νέων «διαρροή εγκεφάλων» στην προσπάθειά τους να βρουν καλύτερες συνθήκες εργασίας ή απασχόλησης, δημιουργούν συνθήκες εργασιακής αστάθειας.
- Οι διαρκώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των εργοδοτών για περισσότερα προσόντα και συνθετότερες δεξιότητες, η αναντιστοιχία των προσόντων με τις αμοιβές καθώς και το αυξανόμενο μεταναστευτικό ρεύμα δημιουργούν σε μείωση του βιοτικού επιπέδου.
- Οι οικονομικές συνθήκες δεν επιτρέπουν στις οικογένειες να στηρίξουν τους μακροχρόνια άνεργους νέους. Πολλοί από αυτούς που αποτυγχάνουν να ενταχθούν γυρίζουν στις πατρικές οικογένειες εντείνοντας τα οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα καθώς παρατηρείται μια αύξηση των ατόμων που διαμένουν σε νοικοκυριά χωρίς κανένα εργαζόμενο.

Παρατηρείται λοιπόν μια σταθερά ανερχόμενη τάση της απομάκρυνσης των νέων από τις θεσμικές μορφές της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της απασχόλησης με συνέπεια τη δημιουργία ενός σύγχρονου κοινωνικού περιθωρίου (Eurofound,2012).

Πιο συγκεκριμένα οι νέοι που διατρέχουν τον κίνδυνο να συμπεριληφθούν στην ομάδα NEET και ως εκ τούτου αποτελούν την πλέον επικίνδυνη ευπαθή ομάδα προς αποκλεισμό, εκτός δηλαδή απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης είναι:

- όσοι έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (τριπλάσιες πιθανότητες)
- όσοι προέρχονται από οικογένειες μεταναστών- παιδιά δεύτερης και τρίτης γενιάς μεταναστών (σε ποσοστό 70%)
- όσοι πάσχουν από κάποια ασθένεια ή έχουν κάποιου είδους αναπηρία έχουν 40% περισσότερες πιθανότητες να γίνουν NEET
- όσοι διαμένουν σε απομακρυσμένες περιοχές χωρίς εύκολη πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες.
- οι νέοι οικογενειών με οικονομικά προβλήματα και προβλήματα ανεργίας και επίσης εκείνοι που βίωσαν τραυματικά το διαζύγιο των γονιών τους (Eurofound,2012).

Προκύπτει ότι μεγάλος αριθμός των ευρωπαϊών νέων NEETS σε έρευνα του Eurofound προσεγγίζεται ανά ομάδες κρατών (clusters), τα οποία παρουσιάζουν περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ τους, τόσο ως κοινωνίες όσο και στο προφίλ των ατόμων αυτών. Βάσει της ομαδοποίησης αυτής διακρίνονται 4 ομάδες χωρών με κοινά χαρακτηριστικά η καθεμία, χωρίς απόλυτη ομοιότητα ή ταυτοποίηση (Eurofound, 2012:38).

Στην πρώτη ανήκουν οι ηπειρωτικές και βόρειες χώρες όπως Αυστρία, Γερμανία, Δανία, Φιλανδία, Σουηδία, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Στη δεύτερη χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, δηλαδή Βουλγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Ιταλία και Ελλάδα. Στην τρίτη Ισπανία, Πορτογαλία, Εσθονία και στην τέταρτη Κύπρος, Γαλλία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Σλοβενία.

2.2.3 Κοινωνική Ευπάθεια & Neets

Η κοινωνική ευπάθεια εκφράζει, ποσοστιαία, τον πιθανό κίνδυνο, κάποιες πληθυσμιακές ομάδες, κάτω από την επίδραση αστάθμητων παραγόντων ή φαινομένων, να βιώσουν στο μέλλον μη αποδεκτές συνθήκες διαβίωσης και να οδηγηθούν σε κοινωνικό αποκλεισμό. Όταν οι ομάδες αυτές δεν λαμβάνουν το μερίδιο του πλούτου που τους αναλογεί αυτό σημαίνει, ελλείψεις υλικές, και κοινωνικές που, με τη σειρά τους δημιουργούν ή εντείνουν ελλείψεις ψυχολογικές ή δυσανεξίες. Η αδυναμία πρόσβασης σε υλικά αγαθά οδηγεί στον αποκλεισμό και από τα κοινωνικά αγαθά ενισχύοντας την κοινωνική ανισότητα. Η κοινωνική ευπάθεια και ανισότητα σχετίζεται με την ταξική διαστρωμάτωση και με το εισόδημα αλλά καταδεικνύεται από το επίπεδο κατανάλωσης του «άυλου πλούτου».

Η έννοια ευπαθής περιγράφει τους τρόπους με τους οποίους τα προνομιούχα άτομα και οι ομάδες κατανοούν και δομούν τις ταυτότητες των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική κοινωνική θέση και υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό. Ο κοινωνικός αποκλεισμός λοιπόν παραπέμπει στην αδυναμία του ατόμου να εξασφαλίσει τα κοινωνικά αγαθά που δικαιούται. Ένα από αυτά είναι ο εκπαιδευτικός αποκλεισμός που προηγείται του κοινωνικού. Τα άτομα που ανήκουν στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες αποτελούν σημαντικό τμήμα της κοινωνίας μας και η συμβολή τους στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη είναι σημαντική. Η κοινωνική ένταξη είναι ανθρωπιστικό ζήτημα και ρεαλιστικό. Οι ομάδες αυτές όταν μετατρέπονται σε πληττόμενες χάνουν το κυριότερο όπλο τους, αυτό της συλλογικότητας, καθώς το ατομικό

συμφέρον υπερισχύει του κοινωνικού. Το άτομο στερείται βασικά κοινωνικά, οικονομικά, πολιτισμικά δικαιώματά του και οδηγείται στην αποξένωση από την αγορά εργασίας, τις κρατικές παροχές και υπηρεσίες του κοινωνικού κράτους και τέλος από τον κοινωνικό περίγυρό του. Με τον τρόπο αυτό καταλύεται η κοινωνική συνοχή και η αλληλεγγύη.

2.2.4 Ευρωπαϊκή Στρατηγική - η Στρατηγική για την Ευρώπη 2020 (EU2020) & NEETS

Η στρατηγική για την Ευρώπη 2020 αποβλέπει σε ένα κοινωνικό μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στην ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία. Στόχος η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Η κοινωνική συνοχή έχει ως προϋπόθεση την καταπολέμηση της ευπάθειας, των διακρίσεων και την δημοσιονομική εξυγίανση. Η αύξηση της απασχόλησης, εξάλειψη της μακροχρόνιας ανεργίας και η ένταξη των ευπαθών ομάδων και κυρίως των νέων στην αγορά εργασίας, προκειμένου να μειωθεί το κόστος παροχής κοινωνικών παροχών, κάνει απαραίτητη την επένδυση στην εκπαίδευση. Αναδεικνύονται δράσεις που στόχο έχουν την επιστροφή των ατόμων εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους στην ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμια εκπαίδευσης. Τα κράτη επενδύουν στο ανθρώπινο δυναμικό με υψηλή κατάρτιση που θα μπορεί να προσαρμόζεται στις μεταβολές.

Το μοντέλο βασίζεται στους εξής άξονες:

1. **Youth On the Move**: Αποβλέπει στην βελτίωση της εκτέλεσης και της ποιότητας υπηρεσιών που αφορούν τους νέους και των προγραμμάτων κατάρτισης. Σκοπός η εργασιακή επανένταξη των νέων. Αυτό θα επιτευχθεί με διεύρυνση των ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω της ΔΒΜ, με στόχο οι νέοι που εγκαταλείπουν το σχολείο να αποκτούν δεξιότητες και αναγνώριση μη τυπικής εκπαίδευσης. Ενίσχυση της κινητικότητας των σπουδαστών και εκπαιδευομένων και της ελκυστικότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εφόσον είναι παραδεκτό ότι απόφοιτοί της πλεονεκτούν. Για να πειστούν οι NEETs να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα να παρέχονται «εγγυήσεις» που θα εξασφαλίζουν την εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτησή τους.
2. **Agenda for the New Skills and Jobs** : Να αποτυπωθούν οι δεξιότητες και να σχεδιαστούν τα κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης. Να δημιουργηθεί πλέγμα υπηρεσιών, κέντρων εξυπηρέτησης, που να παρέχουν πληροφορίες και συμβουλές σε νέους επιχειρηματίες ή όσους ψάχνουν να βρουν τον τομέα που θέλουν να ασχοληθούν επαγγελματικά. Η αξιοποίηση προγραμμάτων όπως το Erasmus για την ανταλλαγή ατόμων και τεχνογνωσίας.
3. **European Platform Against Poverty** : Ανάπτυξη πολιτικών σχετικά με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω καινοτόμων προγραμμάτων πρακτικής άσκησης για την καταπολέμηση της ευπάθειας, όπως η μείωση της σχολικής διαρροής, παρεμβάσεις για την αντομετώπιση των μειονεξιών, σχέδιο για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

Η απασχόληση λοιπόν συνεχίζει να είναι ένα από τους βασικότερους διαύλους κοινωνικής πολιτικής ένταξης, οι πολιτικές για την άρση των διακρίσεων και της ιδιαίτερης αντιμετώπισης των ομάδων που κινδυνεύουν με αποκλεισμό αποτυπώνονται στις πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση.

2.3 Οι Neets στην Ελλάδα

Οι νέοι εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης στον ελλαδικό χώρο είναι μια ευπαθής ομάδα άγνωστη στο ευρύ κοινό. Οι περισσότεροι ποτέ δεν έχουν ακούσει το όρο αυτό, όπως επίσης δε θεωρείται προτεραιότητα η λήψη μέτρων και η επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Κύριο χαρακτηριστικό της Ελλάδας είναι ο ρόλος της οικογένειας η οποία λειτουργεί ως «ομπρέλα», όπως αναφέρεται, δηλαδή ως ασπίδα προστασίας και αυτό καθιστά δύσκολη την ακριβή χαρτογράφηση των χαρακτηριστικών της ομάδας. Η ελληνική οικογένεια δεν διασφαλίζει μόνο την οικονομική στήριξη αλλά και την στέγη των Ελλήνων Neets παρέχοντας παράλληλα και ψυχολογική στήριξη. Σε αυτό το σημείο δίνεται το στοιχείο πως 3 στους 10 διακατέχονται από το αίσθημα της απελπισίας το οποίο προέρχεται από τη συνολική απογοήτευσή τους για την κατάστασή τους (Παπαδάκης 2013:194-195,231).

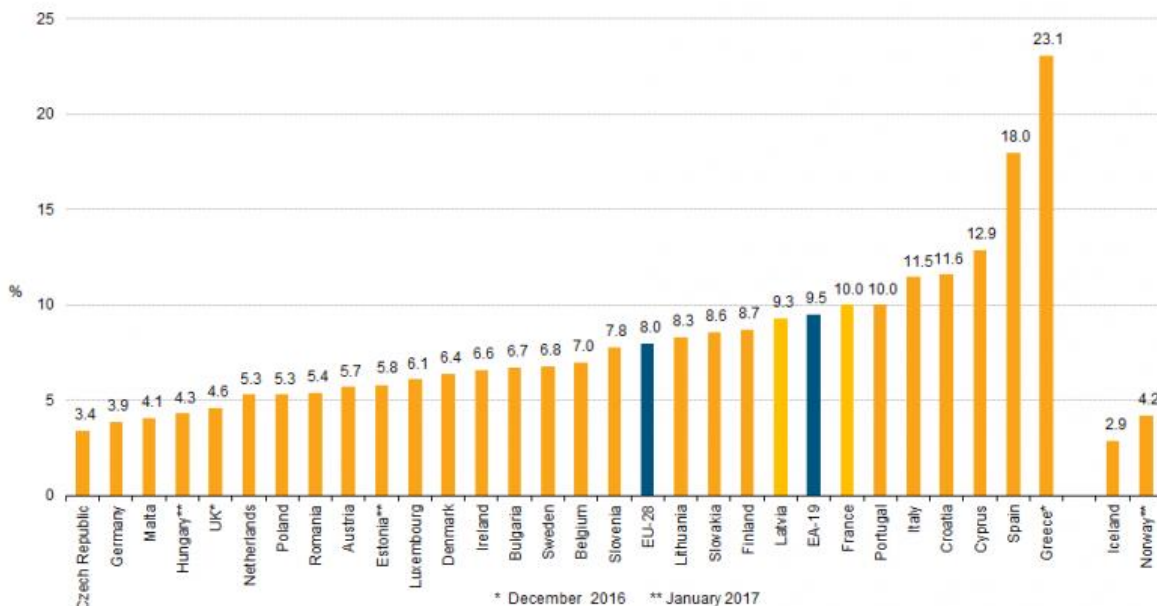
Ο αποκλεισμός από την απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία και κοινωνικές δραστηριότητες αντικατοπτρίζει τον αποκλεισμό που είναι στενά συνυφασμένος. Έτσι παρατείνονται οι κοινωνικές ανισότητες και διακρίσεις και οδηγούν σε περιθωριοποίηση των ατόμων που στερούνται συγκεκριμένες ικανότητες. Επιπλέον είναι ευρέως αποδεκτό ότι ο μακροχρόνιος αποκλεισμός από τα βασικά κοινωνικά αγαθά οδηγεί σε κοινωνική περιθωριοποίηση. Για παράδειγμα η μακροχρόνια ανεργία αποτελεί ένα σημαντικό κίνδυνο για κοινωνικό αποκλεισμό καθώς στερεί την πρόσβαση στην εργασία και κατά συνέπεια σε επιμέρους ανεξαρτησία (Atkinson, 1998). Το 2014 το ποσοστό στην Ελλάδα άγγιξε 19,1%. Αξίζει να αναφερθεί ότι μεταξύ 2008-2011 το ποσοστό γυναικών NEETS στην Ελλάδα ήταν μεγαλύτερο συγκριτικά με αυτό των ανδρών. Διατηρώντας τη θέση βάσει δεδομένων το 2014 με ποσοστό 19,6% και 18,7% για τους άνδρες. Η πλειοψηφία των NEETS 87,5% βρίσκεται μεταξύ 20-24 ετών (GPO&KEADIK 2013:12). Επιπλέον, το γεγονός η απασχόληση είναι το βασικό εργαλείο για την άρση των κοινωνικών κινδύνων που τίθεται ως πρωταρχική αιτία του κοινωνικού αποκλεισμού. Έτσι απαιτείται περαιτέρω έρευνα για ανάλυση και ανίχνευση ειδικών κοινωνικών και προσωπικών ατομικών παραγόντων, όπως τα χρέη, τα οικογενειακά προβλήματα, η εκπαίδευση και η έλλειψη δεξιοτήτων, που οδηγούν στον αποκλεισμό από την απασχόληση (Pillinger, 2001; Ditch and Roberts, 2002).

Υπό αυτές τις συνθήκες οι NEETS στην Ελλάδα αναζητούν εργασία σε ένα περιβάλλον που ολοένα περιορίζει τις ευκαιρίες για ένταξη στην εργασία. Επιπλέον η μακροχρόνια ανεργία των νέων αποτελεί πρόβλημα τόσο από την εξάλειψη των μελλοντικών προοπτικών αποκατάστασης της απασχόλησης όσο και από άποψη ποιότητας θέσεων εργασίας. Όπως πολλοί μελετητές υποστηρίζουν (Oreopoulos et al. 2000; Gartell, 2009; Mroz & Savage 2006), ο συνδυασμός της έλλειψης βασικής εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων, της πρώιμης και της μακροχρόνιας ανεργίας (15-24 ανεργίας) συμβάλλει στη δημιουργία των μακροπρόθεσμων προβλημάτων που μπορεί να είναι ορατά σε μελλοντικές προσπάθειες των ανέργων να εισαχθούν στις δομές απασχόλησης. Αυτά είναι συνδεδεμένα με αυξήσεις των ανισοτήτων και οικονομικές δυσκολίες τη στιγμή που εισέρχονται στην απασχόληση. Ως εκ τούτου, οι νέοι αυτής της κατηγορίας είναι σε κίνδυνο περιθωριοποίησης όχι μόνο βραχυπρόθεσμα αλλά και στο εγγύς μέλλον εφ' όσον εξακολουθούν να βιώνουν την κοινωνική ανισότητα και τον κίνδυνο της φτώχειας.

Τα χαρακτηριστικά της ομάδας στην Ελλάδα είναι άγνωστα, μα το πιο σημαντικό είναι ότι υπάρχει σύγχυση με το συνολικό αριθμό ανέργων, η έλλειψη επίσης πληροφοριών σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο κάνει δύσκολη τη χαρτογράφηση της ευπαθούς αυτής ομάδας. Βάσει στοιχείων του Eurofound 2012, η πλειοψηφία που είναι ανενεργή, είναι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας ή Τριτοβάθμιας χωρίς καμία εργασιακή εμπειρία. Βάσει της έρευνας

Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETS (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα, η οποία στηρίχτηκε σε ποιοτικά και ποσοτικά ευρήματα καταλήγει στα εξής βασικά σημεία. Καταρχάς η πλειοψηφία είναι ηλικίας μεταξύ 20-24 ετών. Επίσης πιο εύκολα η ομάδα συναντάται σε αγροτικές περιοχές από ότι σε αστικές (GPO & KEADIK, 2013:12 as well as Pandis & Zagkos, 2013: 112-113). Αξίζει να αναφερθεί πως σε αυτή την έρευνα πως η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου δεν αποτελεί βασικό κριτήριο εισόδου στην ομάδα για τον Έλληνα NEET. Η πλειοψηφία των NEETS δεν είναι παντρεμένοι και ζουν με την οικογένεια τους. Κύριος στόχος τους είναι να βρουν εργασία καθώς αυτοχαρακτηρίζονται άνεργοι θεωρώντας την οικονομική κρίση ως το βασικότερο αίτιο. Αντισταθμιστικός προστατευτικός παράγοντας των NEETS είναι η οικογένεια, αν δεν είχαν σίγουρα θα αντιμετώπιζαν εκτεταμένα προβλήματα επιβίωσης. Η υποστήριξη της οικογένειας αποτελεί βασικό στοιχείο του Νότιου Ευρωπαϊκού μοντέλου κοινωνικής πρόνοιας (Ferrera, 1996; Rhodes, 1996; Ferrera, 2010)

Οι νέοι που δεν μετέχουν στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την απασχόληση αποτελούν ένα φαινόμενο που χαρακτηρίζεται από σχετικότητα, υπό την έννοια ότι οι μορφές και ο βαθμός του κοινωνικού αποκλεισμού διαφέρει από κοινωνία σε κοινωνία, από χώρα σε χώρα, ανάλογα με την κουλτούρα, τα πρότυπα, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, τις προσδοκίες, τους κανόνες, τους θεσμούς, τις ηθικές αξίες, το επίπεδο διαβίωσης και τον βαθμό κοινωνικοοικονομικής και πολιτισμικής εξέλιξης. Το κοινωνικό κράτος βρίσκεται σε διαρκή κρίση, η οποία διαλύει κυριολεκτικά τις δομές του και διαμορφώνει τέτοιες συνθήκες που ευνοούν την έξαρση φαινομένων κοινωνικής ευπάθειας. Η οικονομική κατάσταση της χώρας, με τη διαρκή ύφεση να καταστρέφει την αγορά εργασίας, μειώνει τις ευκαιρίες ένταξης και αυξάνει τις πιθανότητες εξόδου από τις κοινωνικές δομές.

Eurostat: Unemployment rates, seasonally adjusted, February 2017 (%)

Είναι χαρακτηριστικό το παραπάνω διάγραμμα με τα ποσοστά ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα να βρίσκεται στην υψηλότερη θέση. Αποτελεί στοιχείο που αποδεικνύει την έξαρση του προβλήματος και ο αντίκτυπος που αναλογικά έχει στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες είναι αναμφισβήτητος. Στην Ελλάδα ο πληθυσμός των Neets συγγέεται με το συνολικό πληθυσμό των ανέργων. Επιπρόσθετα η ελληνική οικογένεια αποτελεί ομπρέλα

προστασίας και υποστήριξης αυτών των ατόμων και έτσι αμβλύνει την εμφάνιση της πραγματικής έκτασης και έντασης του φαινομένου. Οι NEETS στην Ελλάδα φαίνεται να βρίσκονται σε σχετικά πιο ευνοϊκή οικονομική και κοινωνική κατάσταση από τους Neets των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η συγκατοίκηση με την οικογένεια τους και το εισόδημα των γονιών αποτελεί μια εναλλακτική πηγή εισοδηματικής στήριξης. Όλα τα παραπάνω συντελούν στην αποφυγή ακραίων περιπτώσεων NEETS. Ο Έλληνας Neet θεωρεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ανεπαρκές και αναποτελεσματικό καθώς πιστεύει ότι δεν τον εφοδιάζει με τα κατάλληλα προσόντα και ικανότητες που είναι απαραίτητα για την ένταξή του στην απασχόληση και επαγγελματική του αποκατάσταση. Από Neets που έχουν διαρρεύσει πρόωρα επιθυμεί η πλειοψηφία να επιστρέψει και να ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΚΕΑΔΙΚ 2012:45). Λίγοι έχουν παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης και η περισσότερη αποφαινεται κατηγορηματικά για την αποτελεσματικότητά του (ΚΕΑΔΙΚ 2012:21-22,32). Από αυτά τα δεδομένα των ερευνών προκύπτει η διαπίστωση για τα προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σχετικά με την ελκυστικότητά τους και τις δομές της Δια Βίου Μάθησης.

Οι Έλληνες NEETS θεωρούν ότι χρειάζεται αναδιαμόρφωση η αγορά εργασίας και ριζικές αλλαγές των κρατικών δομών, όπως σε προγράμματα ανέργων, προγράμματα κατάρτισης. Πιστεύουν πως οι κυβερνητικές επιλογές έχουν μεγάλο μερίδιο ευθύνης για τις αντιξοότητες που αντιμετωπίζει και είναι δύσπιστος (ΚΕΑΔΙΚ & ΚΑΝΕΠ 2013:25).

Η Ελλάδα βάσει μελέτης του Eurofound συγκαταλέγεται στο cluster 2 (EUROFOUND, 2012:39). Το οξύμωρο δε είναι πως προσδιορίζεται η κατάσταση στην Ελλάδα από το Eurofound στον τομέα της απασχόλησης ως προς τις επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης και την αύξηση της ανεργίας. Παρόλο που η Ελλάδα εμφανίζει υψηλό ποσοστό NEETS δεν συγκαταλέγεται στις χώρες που η οικονομική κρίση επέφερε ανακατατάξεις στην απασχόληση και στην αύξηση ανέργων. Σε αντίθεση η αποτίμηση της κατάστασης με βάση την ποσοτική και ποιοτική έρευνα (ΚΕΑΔΙΚ & ΚΑΝΕΠ 2013) που διενεργήθηκε στο πλαίσιο “Βαρόμετρο Απόντων”, η οικονομική κρίση και η αύξηση των ποσοστών νεανικής ανεργίας αποτελούν τους βασικούς παράγοντες ανόδου του ποσοστού NEETS στην Ελλάδα.

Συμπερασματικά χρειάζεται στην Ελλάδα των μνημονίων να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση του φαινομένου των NEETS. Στις δεδομένες συνθήκες όπου η οικονομική κρίση έχει εξελιχθεί σε διαρθρωτική και στον τομέα της απασχόλησης, η απώλεια της εργασίας οδηγεί σε συνθήκες κοινωνικής απομόνωσης και εξαθλίωσης (Gough, 2004). Αρωγοί λοιπόν στην ανατροπή αυτού του ζοφερού κλίματος οφείλουν να είναι φορείς του Δημοσίου, Ιδιώτες που θα πραγματοποιούν δράσεις ενημέρωσης και πιλοτικά προγράμματα εφαρμογής πρακτικών σχετικά με την βελτίωση των συνθηκών και χαρακτηριστικών της ευπαθούς ομάδας.

2.3.1 Ελλάδα: Σχέδιο Δράσης για τους NEETs στα Πλαίσια της EU2020

Τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους NEETs πρέπει να είναι ελκυστικά δεδομένου ότι οι περισσότεροι είναι αρνητικοί και να αποσκοπούν στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των ατόμων αυτών προς τις κρατικές δομές μέσω της κάλυψης των αναγκών τους και των προσδοκιών για ένταξη στην αγορά εργασίας. Κίνητρα μάθησης αποτελούν οι ανάγκες των ίδιων των εκπαιδευόμενων τις οποίες τις συνειδητοποιούν και τις βιώνουν όταν αρχίσει μια μαθησιακή δραστηριότητα ή συνδέονται με τις ανικανοποίητες καταστάσεις της ζωής ή με την αναζήτηση ικανοποίησης νέων αναπτυξιακών στόχων. Είναι σημαντικό να αντιμετωπισθούν οι παθογένειες της Δια Βίου Μάθησης όπως αποτυπώθηκαν στην Έκθεση

του 2012 (έλλειψη συντονισμού, μη καταγραφή των προσφερόντων δράσεων, έλλειψη διαδικασίας παρακολούθησης και συστηματικής αξιολόγησης των αποτελεσμάτων αδυναμία εναρμόνισης και σύνδεσης με την αγορά εργασίας κ.ά).

Το υπουργείο Εργασίας κατευθύνθηκε τον σχεδιασμό και εφαρμογή Σχεδίου Δράσης Στοχευμένων Παρεμβάσεων για την Ενίσχυση και την Επιχειρηματικότητα των νέων, σύμφωνα με τις παραπάνω κατευθύνσεις. Μέσω ενός ευέλικτου Συστήματος Διοίκησης. Αποφασίστηκε η καταγραφή των εμπλεκόμενων φορέων Συντονισμού και Παρακολούθησης. Η δημοσίευση των δράσεων κρίθηκε καθοριστική για την επιτυχία του Σχεδίου με σκοπό την προσέλκυση των NEETs. Δημιουργήθηκε το «Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων & Ανέργων» (ΚΕ.Π.Ε.Α./Γ.Σ.Ε.Ε.), στελεχωμένο με επιστήμονες και συνδικαλιστές σε συνεργασία με τα Εργατικά Κέντρα, την Νομαρχιακή και την Τοπική Αυτοδιοίκηση δημιουργεί Περιφερειακά Γραφεία Πληροφόρησης, με στόχο την έγκυρη πληροφόρηση για θέματα εργασιακών σχέσεων, απασχόλησης και κατάρτισης. Ορίστηκαν οι δείκτες παρακολούθησης του φαινομένου. Μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» εξακολουθούν να υλοποιούνται προγράμματα/ δράσεις, συγχρηματοδοτούμενες με το ΕΚΤ που αφορούν στην αντιμετώπιση της υψηλής ανεργίας των νέων (ΕΣΠΑ 2007 – 2013) με στόχο :

- τη μείωση της σχολικής διαρροής
- την απόκτηση δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού με την εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση στα πλαίσια του «Νέου Σχολείου»
- την ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των συστημάτων μαθητείας με έμφαση στον συνδυασμό κατάρτισης και εργασιακής εμπειρίας μέσα από πρακτική άσκηση κατά τη διάρκεια και μετά την εκπαίδευση για τη σύνδεση των αποφοίτων με την αγορά εργασίας Σύμφωνα με την έκθεση «European Commission, Education and Training Monitor 2015 Greece» 8.500 ιδρύματα οργανώνουν προγράμματα πρακτικής άσκησης και μάλιστα αμειβόμενης σε συνεργασία φορείς που ασχολούνται με την εργασία και την απασχόληση (ΠΑΕΔ , ΓΣΕΕ, ΙΝΕ κ.ά). Επίσης σημειώνεται αναβάθμιση των ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΠΑΣ,ΣΕΚ, ΙΕΚ,ΤΕΕ, ΚΕΚ, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας). Αποπειράται η αποτύπωση των εισροών και των εκροών των ΑΕΙ με εξωτερική αξιολόγηση
- την ενίσχυση του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, της καθοδήγησης σταδιοδρομίας και της συμβουλευτικής για την επιχειρηματικότητα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ίδρυση Γραφείων Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΓΔΕΕ).
- την εστίαση σε καινοτόμα προϊόντα, υπηρεσίες και τομείς επιχειρηματικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΝΕΕΤS, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην εποχή όπου η γνώση διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης, η μάθηση αποτελεί το κύριο όχημα για τη δημιουργία μιας αληθινής κοινωνίας της γνώσης. Οι τεχνολογικές καινοτομίες, η παροχή δεύτερης εκπαίδευσης δίνει τη δυνατότητα και την ευκαιρία εμπλουτισμού της ζωής και αντανακλά μια θετική στάση του εκπαιδευόμενου απέναντι στην απόκτηση νέων γνώσεων και ικανοτήτων. Βρίσκουν τις θέσεις τους σε μια κοινωνία που ανανεώνεται διαρκώς. Οι άνθρωποι συμμετέχουν ενεργητικά στη μαθησιακή διεργασία σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους και η αιτία γι' αυτό εντοπίζεται τόσο στη φύση τους όσο και στη σχέση τους με την ευρύτερη κοινωνία. Η παροχή εκπαίδευσης είναι απαραίτητη λόγω της φύσης της σύγχρονης κοινωνίας και της φύσης του ανθρώπου που έτσι ικανοποιεί τη βασική του ανάγκη για μάθηση.

Στην περίπτωση όμως που η μάθηση είναι συνειδητή από την πλευρά των συμμετεχόντων και σχεδιασμένη με συγκρότηση και πρόγραμμα από κάποιον οργανωμένο φορέα μάθησης, αποτελεί εκπαίδευση. Συνεπώς, η εκπαίδευση στοχεύει αποκλειστικά στη μάθηση, η μάθηση όμως αποτελεί μια ευρύτερη διαδικασία πέραν της εκπαίδευσης, αφού όλες οι μορφές μάθησης δεν έχουν αποκλειστικά εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Ο όρος «δια βίου μάθηση» είναι πολύ ευρύτερος από τον όρο «εκπαίδευση» και υποδηλώνει τον απεριόριστο και αέναο χαρακτήρα της μάθησης, που καλύπτει όλο το φάσμα της ζωής και περιλαμβάνει όλες ανεξαιρέτως τις μορφές μάθησης, τόσο εκείνες που παρέχονται από κάθε είδους εκπαιδευτικούς φορείς όσο και όλες τις μορφές άτυπης μάθησης (Sutton, 1994, σ. 3.416, Kogan, 2000, κεφ. 5). Στους ενήλικες η διαδικασία της μάθησης γίνεται συμμετοχική και άρα τα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν είναι οργανωμένα με παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας.

Μέσω της δια βίου μάθησης τα άτομα ενθαρρύνονται ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες, ωστόσο στις ευπαθείς ομάδες οι ανισότητες είναι εμφανείς στους τομείς υγειονομικής περίθαλψης, της ανεργίας και της πολιτικής. Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η προσοχή έχει μάλλον στραφεί προς τις ευπαθείς ομάδες οι οποίες έχουν έντονες μαθησιακές ανάγκες και λίγες πιθανότητες να καταστούν δια βίου μαθητές και κινδυνεύουν να βρεθούν κοινωνικά αποκλεισμένοι.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναλογιστούμε και τη παράμετρο, πως στα πλαίσια της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας με τις ραγδαίες αλλαγές, η μάθηση πρέπει να εκλαμβάνεται ως μία συνεχής διαδικασία που διαρκεί σε όλη μας τη ζωή. Όμως ο θεσμός της εκπαίδευσης ενηλίκων εκλαμβάνεται και αναπτύσσεται σα να έχει επανορθωτικό ρόλο. Ας σημειωθεί λοιπόν πως η «αποτυχία» ενδεχομένως οφείλεται στο σύστημα και όχι στο ίδιο το άτομο και να επισημανθεί πως η μάθηση είναι ένα συνεχές και μπορεί να δημιουργήσει συναισθήματα κατωτερότητας και ντροπής στους ενήλικους, οι οποίοι επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Οι ριζικές αλλαγές στο οικονομικό, πολιτικό τομέα δημιούργησαν μία ρευστή κατάσταση η οποία οδήγησε στην υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου, στη μείωση των ποσοστών απασχόλησης, στην αύξηση της ανεργίας, της νεανικής κυρίως όπως και σε φαινόμενα ρατσισμού και εγκληματικότητας. Οι διακυμάνσεις των ποσοστών απασχόλησης των νέων καθορίζονται από τα επίπεδα τόσο της απασχόλησης των ενηλίκων όσο και της οικονομικής δραστηριότητας στο σύνολο (Freeman and Wise, Eurofound, 2012), Ο πιο καθοριστικός παράγοντας που εμποδίζει την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας είναι η έλλειψη εργασιακής προϋπηρεσίας, που απαιτείται πλέον από τους περισσότερους εργοδότες όπως επίσης και η αναντιστοιχία ανάμεσα στα προσφερόμενα και ζητούμενα προσόντα που

επιβάλλουν οι διαρκείς αλλαγές και μεταβολές στην αγορά εργασίας (European Employment Observatory, 2010).

Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό επίπεδο των νέων και στους δείκτες απασχόλησης και ανεργίας. Τα άτομα με χαμηλού επιπέδου γνώσεις και ικανότητες διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να αποκλειστούν από την αγορά εργασίας και κατά συνέπεια να βρεθούν στην ανεργία απ' ότι οι νέοι με υψηλό μορφωτικό επίπεδο(International Labour Office,2012). Η Ελλάδα μαζί με τη Ρουμανία , την Βουλγαρία, την Ουγγαρία τη Σλοβακία και τη Πολωνία έχουν τα υψηλότερα ποσοστά NEETS στην Ευρώπη. Έχουν υψηλό ποσοστό μη ενεργών NEETS, υψηλά ποσοστά γυναικών NEETS, είναι αποθαρρημένοι -πρώην εργαζόμενοι και επίσης είναι σε υψηλά ποσοστά που δεν έχουν πρότερη εργασιακή εμπειρία, Επίσης συναντάται υψηλό ποσοστό NEETS αποφοίτων ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός δομικά φαίνεται να οφείλεται στους παράγοντες της υψηλής ανεργίας , των αλλαγών που συντελούνται στις βιομηχανικές κοινωνίες, στην αποδόμηση των οικείων κοινωνικών δομών, στον μετασχηματισμό των κοινωνικών αξιών και στην εξάπλωση του φαινομένου της μετανάστευσης. Βάσει αυτών δημιουργείται ένα δομικό τρίπολο της ευπάθειας σε κατηγορίες λειτουργικών ελλείψεων για τα μέλη των ευπαθών ομάδων οι οποίες είναι οι υλικές ελλείψεις, οι κοινωνικές και οι ψυχολογικές. Βάσει R. Champsers η ευπάθεια δεν σχετίζεται τόσο με την παρούσα κατάσταση που βιώνει μία κοινωνική ομάδα αλλά με τις δυσάρεστες καταστάσεις που μπορεί να βιώσει στο μέλλον εξαιτίας της επενέργειας ενός αστάθμητου παράγοντα. Συμπληρωματικά ο K, Vatsa σημειώνει πως η ευπάθεια δεν σχετίζεται άμεσα με το γεγονός που προκαλεί τις δυσάρεστες επιπτώσεις σε ένα πληθυσμό αλλά με το ποσοστό του πληθυσμού που θα χρειαστεί να βιώσει τις συγκεκριμένες επιπτώσεις.

Άρα η ευπάθεια συνδέεται με το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού ο οποίος με τη σειρά του συντηρεί συνθήκες κοινωνικής ευπάθειας. Η οικονομική ύφεση πλήττει τα χαμηλά οικονομικά στρώματα καθώς και τις ευπαθείς ομάδες με απόρροια να διευρύνονται οι κοινωνικές ανισότητες. Επιπρόσθετα ένας άλλος παράγοντας επίδρασης στη ψυχική υγεία είναι το αίσθημα της απελπισίας και της απογοήτευσης για το εκπαιδευτικό σύστημα κυρίως λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων που παρέχει η επανένταξη σε αυτό και η έλλειψη διασύνδεσης με την αγορά.

3.1 Κατάρτιση & NEETS

Σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση αξίζει να αναφερθούν οι πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της μετάβασης των νέων από την εκπαίδευση στην εργασία:

- προωθείται και ενισχύεται ο θεσμός της «μαθητείας», ο οποίος εφαρμόζεται συστηματικά και σε εύρος με στόχο τη διάχυση του θεσμού κυρίως σε χώρες του Νότου.
- ενισχύεται η νεανική επιχειρηματικότητα με στόχο την ενίσχυση των νέων και τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών μέσω προσφοράς προγραμμάτων κατάρτισης στον τομέα που ενδιαφέρεται ο νέος να κινηθεί επιχειρηματικά.
- ενισχύονται οι πολιτικές για την υλοποίηση προγραμμάτων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας για νέους αλλά και ανάπτυξης των δεξιοτήτων τους μέσω προγραμμάτων πρακτικής άσκησης σε συνεργασία ιδρυμάτων και φορέων του εξωτερικού με εγχώρια εκπαιδευτικά ιδρύματα.

- προωθείται η βελτίωση και η ενίσχυση υπηρεσιών κοινωνικής πολιτικής μέσω της δημιουργίας κέντρων εξυπηρέτησης νέων με τρόπο που να διασυνδέονται οι υπηρεσίες με στόχο την εξυπηρέτηση και την εργασιακή ένταξη των νέων. Η δράση αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πλαισίου αναφοράς για την κινητικότητα των νέων μέσα από ένα σύστημα παροχής εγγυήσεων καθώς και τη διασφάλιση του δικαιώματος ότι κάθε νέος μετά την αποφοίτησή του θα μπορεί να έχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- προωθείται η ανάπτυξη υπηρεσιών παροχής εκπαιδευτικής και επαγγελματικής πληροφόρησης σε νέους που βρίσκονται στη διαδικασία αναζήτησης της επαγγελματικής τους κατεύθυνσης (ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2011).

Αντίθετα, η κατάσταση παραμονής των νέων αυτών εκτός θεσμών ερμηνεύεται ως αδυναμία και αποτυχία του κυρίαρχου συστήματος αξιών να συγκρατήσει, να εμπνεύσει και να νοηματοδοτήσει την κοινωνική τους διαδρομή. Αναμφίβολα, η ευπαθής αυτή κοινωνική ομάδα αποτελεί την πλέον κατάλληλη «πρώτη ύλη» για τη απόθησή της σε ένα σύγχρονο κοινωνικό περιθώριο, μεταξύ των άλλων κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων, που οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές ανισότητες δημιουργούν, εξαιτίας και της οικονομικής κρίσης, σε «καθημερινή» πλέον κλίμακα (Φωτόπουλος, 2008).

3.2 Εργασία & NEETS

Η σωματική και ψυχική υγεία των NEETS είναι μία παράμετρος η οποία έχει εξεταστεί . Οι Paul και Moser αναφορικά με την ψυχική υγεία αναφέρουν στην έρευνά τους ότι το ποσοστό των ψυχικά πασχόντων είναι υπερδιπλάσιο για τους ανέργους έναντι αυτών που εργάζονται (Μπούρας & Λυγούρας, 2011). Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού εκφέρεται μαζί με την έννοια της φτώχειας και η μακροχρόνια ανεργία μετονομάζεται σε αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, ενώ ο ρατσισμός και οι διακρίσεις ταυτίζονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό (Τσάκαλος, 1998). Αυτό έχει την έννοια ότι οι αιτίες που συμβάλλουν στον αποκλεισμό των NEETS από την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση είναι η έλλειψη θέσεων εργασίας ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης , η μη επαρκής πληροφόρηση στις δομές εύρεσης εργασίας. τα προγράμματα κατάρτισης. Καθώς η εκπαίδευση αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα με το πιο σημαντικό τη σύνδεσή της με την αγορά εργασίας.

Εκτός από την ανεργία οι νέοι άνθρωποι βρίσκονται αντιμέτωποι και με δομικές αλλαγές που έγιναν στο σύστημα απασχόλησης, όπως η επέκταση των διαφόρων μορφών «προσωρινής εργασίας» και η «μερική απασχόληση», αλλαγές οι οποίες δεν εγγυώνται «ποιότητα» στην επαγγελματική τους ένταξη (Smyth, 2001). Ο προβληματισμός για τη μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία σύντομα βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος διάφορων εκπαιδευτικών φορέων αλλά και διεθνών οργανισμών που ασχολούνται με θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Ο προβληματισμός εστιάστηκε αρχικά στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, και στην αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης (Smyth, 2001). Προς την επίτευξη αυτού του στόχου, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθίσταται σαφές, ότι οι νέοι χρειάζεται να αποκτήσουν τα κατάλληλα εφόδια που θα τους εξασφαλίσουν απασχόληση όσο το δυνατόν πιο σύντομα μετά την αποφοίτησή τους, αλλά και θα τους βοηθήσουν, μακροπρόθεσμα, να αποφύγουν την εξαίρεσή τους για μεγάλο διάστημα από την αγορά εργασίας, να αντιμετωπίσουν τις απρόβλεπτες αλλαγές της, και να γίνουν αποδοτικοί «μαθητές» σε όλη την ενεργό ζωή τους (European Commission/ DG EAC & JRC 2008).

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η μελλοντική ευημερία της Ευρώπης εξαρτάται από τους νέους της. Υπάρχουν σχεδόν 100 εκατομμύρια νέων στην ΕΕ, που αντιπροσωπεύουν το ένα πέμπτο του συνολικού της πληθυσμού (Eurostat, 2009). Παρά τις όποιες δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη Ευρώπη, οι νέοι αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις και δυσχέρειες που επιδεινώνονται από την οικονομική κρίση στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Για την διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση αλλά και τη σύνδεση με την εκπαίδευση και την κατάρτιση δημιουργήθηκαν προγράμματα όπως το European Qualification Framework (EQF) το οποίο συγκεκριμένα επιχειρεί να εξορθολογήσει τη σχέση επαγγελματικών προσόντων, πιστοποιημένης μάθησης και ικανοτήτων, να διευκολύνει την κινητικότητα εργαζομένων ανά την ΕΕ και συγχρόνως να «λειάνει» πρακτικά τις υφιστάμενες εθνικές θεσμικές-κανονιστικές ασυμμετρίες. Ως εκ τούτου, μια στενή σχέση διαμορφώνεται μεταξύ των σχεδίων συμμετοχής στα αρχικά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και στο ποσοστό των νέων που δεν μετέχουν στην εκπαίδευση, την απασχόληση ή την κατάρτιση (European cooperation in Vocational Education and Training to support the Europe 2020 strategy, 2010). Αυτή η σχέση διαφαίνεται από το γεγονός ότι στις ευρωπαϊκές χώρες όπου έχει εφαρμοστεί σε υψηλό επίπεδο το μοντέλο της εφαρμογής των επαγγελματικών προγραμμάτων στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και της συμμετοχής των νέων σε αυτά, περισσότερο από 5% των NEETs που ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία από το 15ο έως 19ο έτος συμμετέχουν σε αυτά (ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΣΠΑ 2007-2013, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ).

Σε κάποιες περιπτώσεις, η πρόωρη σχολική εγκατάλειψη αποτελεί προπομπό για τον κοινωνικό αποκλεισμό και την «υποχρεωτική» πλήρη απομόνωση, κάτι το οποίο αυτόματα τους κατατάσσει στην κατηγορία των NEETS (Pohl, Axel and Andreas Walther, 2007).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει χαρακτηρίσει αυτή της ηλικιακής ομάδας των νέων ως “χαμένη γενιά” καθώς οι πιθανότητες ενός νέου ατόμου να εισέλθει σε μακροχρόνια ανεργία δίχως μελλοντική προοπτική σταθερής αυξάνονται καθημερινά με ταχύτητα (European Commission, 2011a:5). Σκοπός της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” είναι η διαμόρφωση ενός μέλλοντος με περισσότερες θέσεις εργασίας και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010:2). Οι στόχοι της Στρατηγικής αυτής διακρίνονται σε τρεις βασικούς:

- **Εξυπνη ανάπτυξη:** η ανάπτυξη μιας οικονομίας θα βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία
- **Διατηρήσιμη ανάπτυξη:** η προώθηση μιας πιο πράσινης, ανταγωνιστικής και πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων οικονομίας.
- **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς:** μία οικονομία με υψηλά ποσοστά απασχόλησης, η οποία θα στοχεύει σε κοινωνική και εδαφική συνοχή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015:5).

Για την επίτευξη αυτών των στόχων ετέθησαν πέντε στόχοι, τρεις εκ των οποίων αφορούν άμεσα και έμμεσα στην εκπαίδευση, τη σύνδεση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχολησιμότητα, την εργασιακή σφαίρα και την καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ανεργία:

- το 75% των ατόμων από 20-64 ετών θα πρέπει να εργάζεται
- το ποσοστό των ατόμων που διαρρέουν πρόωρα από την εκπαίδευση θα πρέπει να κυμαίνεται κάτω από 10% και τουλάχιστον 40% των νέων, ηλικίας από 30-44 ετών θα πρέπει να είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- μείωση αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση ένδειας, κατά 20 εκατομμύρια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010:5).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΡΕΥΝΑ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1 Ερευνητικά Ερωτήματα

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται ένα σίγουρα πρωτότυπο θέμα και στο ευρύ κοινό όχι και τόσο γνωστό, το θέμα των NEETS. Σκοπός της έρευνας είναι να η ανάδειξη πρόθεσης της ευπαθούς αυτής ομάδας να επιστρέψει στην εκπαίδευση με σκοπό την εύρεση εργασίας. Η έρευνα θα εστιάσει και στην καταγραφή χαρακτηριστικών της ομάδας σε επίπεδο:

- Εκπαίδευσης
- Επαγγελματικής εμπειρίας
- Οικογενειακή κατάσταση

Επιπλέον θα επιδιώξει να προσδιορίσει:

- Τη διάρκεια εργασίας
- Λόγους αποχώρησης από την εργασία
- Επιθυμία παρακολούθησης προγράμματος κατάρτισης

Συγκεκριμένα οι μεταβλητές που θα τεθούν υπό εξέταση στην παρούσα έρευνα σχετίζονται με την διερεύνηση :

- Της εκπαίδευσης
- Του επιπέδου εκπαίδευσης των NEETS
- Την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου
- Λόγοι εγκατάλειψης
- Την επιθυμία επιστροφής στο σχολείο
- Την επιθυμία παρακολούθησης προγράμματος κατάρτισης
- Λόγοι παρακολούθησης
- Οικογενειακή κατάσταση
- Μορφωτικό επίπεδο γονιών
- Έγγαμος- Άγαμος
- Συγκατοίκηση με γονείς
- Διαδικασία εύρεσης εργασίας και ανεργία
- Προσδιορισμός τομέα παρελθοντικής εργασίας
- Διάρκεια εργασίας
- Συσχέτιση επιθυμίας παρακολούθησης προγραμμάτων κατάρτισης και επιστροφής στην εκπαίδευση με σκοπό την εύρεση εργασίας
- Προσδιορισμός εγγραφών σε δομές εύρεσης εργασίας

Οι προαναφερθείσες μεταβολές θα συντελέσουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων για:

- Την πρόθεση της ομάδας NEETS να επιστρέψει στην εκπαίδευση με απώτερο σκοπό την εύρεση εργασίας.
- Ανάδειξη χαρακτηριστικών ομάδας, όπως επίπεδο σπουδών, επαγγελματική εμπειρία, επίπεδο εκπαίδευσης γονέων

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορέσουν να καταστούν πολύτιμα προκειμένου να αναδειχθούν τα χαρακτηριστικά αυτής της ομάδας για την οποία δεν υπάρχει πλήρης εικόνα τόσο στο ευρύ κοινό όσο και στους επίσημους φορείς. Τα αποτελέσματα θα μπορέσουν να τεθούν υπό αντιπαραβολή με αυτά παλαιότερων ερευνών προκειμένου να αξιολογηθεί η

κατάσταση και να ληφθούν τα αντίστοιχα μέτρα από την Πολιτεία και τους εκπαιδευτικούς φορείς προς αντιμετώπιση του φαινομένου.

4.2 Το Δείγμα της Έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 50 άτομα ηλικίας 16-24 ετών που ανήκουν στην ομάδα NEETS. Η συντάκτρια της παρούσας έρευνας ήρθε σε επαφή με την Διοίκηση του ΟΑΕΔ προκειμένου να δοθεί άδεια για να διανεμηθεί το ερωτηματολόγιο. Επίσης το ερωτηματολόγιο εστάλη και σε ηλεκτρονική μορφή σε άτομα που ανήκουν στην ευπαθή ομάδα. Συνολικά στην έρευνα τα έγκυρα ερωτηματολόγια είναι 50.

4.3 Διαδικασίες

Μετά τη δημιουργία του ερωτηματολογίου σκόπιμο κρίνεται να αξιολογηθεί και η ποιότητά του. Για το λόγο αυτό διενεργήθηκε μία πρώτη φάση της έρευνας που σκοπό έχει όχι τη συλλογή δεδομένων για το ερευνητικό ζητούμενο αλλά το ίδιο το ερευνητικό εργαλείο. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν πιλοτικό και με βάση τα σχόλια που θα συλλέγονταν, θα αναδιαμορφωνόταν. Στόχος της πιλοτικής αυτής φάσης ήταν η καταγραφή των συμμετεχόντων προκειμένου να δημιουργηθεί ένα τελικό ερωτηματολόγιο που να έχει το βέλτιστο επίπεδο σε χαρακτηριστικά όπως (Javeau,2000):

- Η συνοχή και η κατάλληλη δομή: ερωτηματολόγιο με ασύνδετες ερωτήσεις μπορεί να αποπροσανατολίσει τον ερωτώμενο και αυτό να έχει ως αποτέλεσμα την εγκατάλειψη του ή την παροχή λανθασμένων πληροφοριών.
- Η πληρότητα: ο ερευνητής επιδιώκει να αναγνωρίσει κενά στην κάλυψη του θέματος
- Η σαφήνεια των ερωτήσεων : οι ερωτήσεις πρέπει να είναι ξεκάθαρες. Ο ερωτώμενος θα πρέπει να είναι σίγουρος για την απάντηση που δίνει. Ταυτόχρονα είναι δύσκολη και η επικοινωνία με τον ερευνητή για την επίλυση τυχόν αποριών , γιατί ο ερευνητής δεν είναι παρών. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας απλά δεν υπάρχει η αμεσότητα που υπάρχει στην ποιοτική έρευνα.
- Η έκτασή του.
- Ο τρόπος παρουσιάσής του.

Μετά το πέρας της πιλοτικής φάσης και τις διορθώσεις , ξεκίνησε η διανομή του ερωτηματολογίου στους αποφοίτους του τμήματος. Η διανομή έγινε ηλεκτρονικά και σε υποκατάστημα ΟΑΕΔ.

4.4 Εργαλείο Έρευνας-Ερωτηματολόγιο

Για ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας εφαρμόστηκε η λογική της δειγματοληπτικής εμπειρικής έρευνας, δηλαδή της ποσοτικής έρευνας, με σκοπό την ανάδειξη ποσοστών και τάσεων που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο φαινόμενο. Οι ποσοτικές έρευνες βασίζονται στη δυναμική του πλήθους των δεδομένων, που θα συλλεχθούν, προκειμένου να περιθωριοποιηθούν οι ιδιόζουσες περιπτώσεις και να εικαστεί η ύπαρξη μιας γενικής εικόνας μέσα από την αναγωγή (Τσιώλης, 2011). Ο ερευνητής ορίζει συγκεκριμένες παραμέτρους με βάση τις οποίες θα επιδιώξει να σκιαγραφήσει την εικόνα, να εξάγει τα δικά του συμπεράσματα. Το γεγονός αυτό δημιουργεί περιορισμούς ως προς την εις βάθος ανάλυση ενός φαινομένου , καθώς προϋποθέτει την a priori διαμόρφωση μιας εικόνας, από την πλευρά του ερευνητή, που αποτυπώνεται στα ερωτήματα που θέτει. Αυτή την ευελιξία την παρέχει

βέβαια η ποιοτική έρευνα, αλλά σίγουρα δεν μπορεί να αποτυπώσει τη δυναμική ενός φαινομένου.

Έχοντας ως βασικό σκοπό την κάλυψη ερωτήσεων που σχετίζονται με τα ποσοτικά δεδομένα δημιουργήθηκε το ερωτηματολόγιο. Η χρήση παρουσιάζει ένα πλήθος πλεονεκτημάτων που θα εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της παρούσας έρευνας τόσο σε επίπεδο στόχου όσο και σε επίπεδο πλαισίου διεξαγωγής. Συγκεκριμένα τα ερωτηματολόγια δεν απαιτούν πολλούς πόρους για να συλλέξουν τα δεδομένα, ενώ ταυτόχρονα απευθύνονται σε ένα διευρυμένο πλήθος συμμετεχόντων (Ζαφειρίου,2003). Η δημιουργία τους δεν απαιτεί μεγάλη εμπειρία και μπορεί να χαρακτηριστεί ως εύκολη, ενώ δίνουν την ευκαιρία στο κοινό, στο οποίο απευθύνονται, να εκφραστεί χωρίς δισταγμούς ή αναστολές, αφού δεν έρχεται σε κατά πρόσωπο επαφή με τον ερευνητή, γεγονός που πιθανόν να δημιουργούσε περιορισμούς στον συμμετέχοντα. Παράλληλα σημαντικό σημείο στο οποίο πρέπει να σταθούμε είναι ο τυποποιημένος τρόπος απαντήσεων που δίνονται και ο τρόπος αυτός σχετίζεται με τον τρόπο ανάλυσης τους. Οι απαντήσεις που δίνονται από τους συμμετέχοντες, αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές απόψεις του δείγματος χωρίς να επηρεάζονται αυτές από τον ερευνητή. Στην ποιοτική έρευνα υπάρχει πιθανότητα εξαιτίας της απειρίας του ερευνητή να επηρεαστούν οι απαντήσεις του δείγματος (Ζαφειρίου,2003). Από την άλλη πλευρά η χρήση του ερωτηματολογίου παρουσιάζει ένα σημαντικό μειονέκτημα που σχετίζεται με τον περιορισμένο τρόπο απάντησης, που δίνεται στον συμμετέχοντα να απαντήσει. Αυτό επιβαρύνει το ρόλο του ερευνητή στο να διερευνήσει ενδελεχώς το ζήτημα, που καλείται να καλύψει, προκειμένου να προσφέρει τις ορθές επιλογές τόσο σε πλήθος όσο και σε περιεχόμενο.

4.5 Περιγραφή Ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες απαρτίζεται από τα εξής συστατικά μέρη:

- Το τμήμα Δημογραφικών. Στο πρώτο κομμάτι του ερωτηματολογίου συγκεντρώνονται πληροφορίες σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων. Οι ερωτήσεις στοχεύουν κυρίως στη συλλογή δεδομένων για την ηλικία και την ιδιότητα που έχουν στην παρούσα φάση που διανύουν (μαθητές , σπουδαστές φοιτητές).
- Το τμήμα Εργασιακής εμπειρίας στο παρελθόν. Το κομμάτι αυτό συμπληρώθηκε από συμμετέχοντες οι οποίοι είχαν απασχόληση στο παρελθόν. Στόχος του τμήματος αυτού είναι να καταγραφεί η επαγγελματική εμπειρία της ομάδας NEETS όπως τα χρόνια, τομέας εργασίας, λόγοι αποχώρησης, χρόνια ανεργίας.
- Το Τμήμα παρακολούθησης προγραμμάτων κατάρτισης. Οι ερωτώμενοι καλούνται να συμπληρώσουν να καταγράψουν αν είχαν παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης στο παρελθόν και αν αυτό τους είχε βοηθήσει στην ανεύρεση εργασίας. Επίσης δίνεται έμφαση στην διερεύνηση επιθυμίας των νέων να παρακολουθήσουν κάποιο άλλο ή νέο πρόγραμμα και των λόγων παρακολούθησης.
- Το τμήμα αναζήτησης Εργασίας. Το κομμάτι αυτό εξετάζει αν οι ερωτώμενοι στην παρούσα χρονική στιγμή αναζητούν εργασία και αν έχουν εγγραφεί ή χρησιμοποιεί κάποια δομή εκπαίδευσης ως βοήθεια.
- Το τμήμα οικονομικής κατάστασης και ανάδειξη πρόθεσης για το μέλλον. Σε αυτό το κομμάτι καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήματα σχετικά με τυχόν λήψη επιδότησης από ΟΑΕΔ, στήριξη οικονομική από οικογένεια, εργαζόμενα μέλη οικογένειας, σκέψεις για μετανάστευση σε περιοχή του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

4.6 Πρόγραμμα Στατιστικής Επεξεργασίας SPSS

Μετά το τέλος της διαδικασίας συλλογής ακολούθησε η ανάλυση τους μέσα από ένα αναγνωρισμένο και δημοφιλές εργαλείο στατιστικής ανάλυσης, το SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Αν και η χρήση του προοριζόταν για την κάλυψη των αναγκών των κοινωνικών επιστημών, εντούτοις σήμερα αποτελεί το βασικό εργαλείο ανάλυσης στατιστικών δεδομένων για όλη την επιστημονική κοινότητα. Τα προτερήματα που προσφέρει και που το προέκριναν για χρήση στην παρούσα έρευνα είναι:

- Η μακροχρόνια χρήση από την επιστημονική κοινότητα αφού βρίσκεται σε χρήση ήδη από το 1960, υποδηλώνει και την ποιότητά του.
- Η ευκολία εκμάθησης, αφού δημιουργήθηκε για χρήστες με ελάχιστη γνώση στατιστικής, όπως είναι οι ερευνητές των ανθρωπιστικών σπουδών.
- Μπορεί να λειτουργήσει σε λειτουργικό σύστημα Windows και ταυτόχρονα μπορεί να παράξει ένα πλήθος αρχείων καθιστώντας το αποτέλεσμα της ανάλυσης διαλειτουργικό. Ο ερευνητής δεν δεσμεύεται όσον αφορά το παραγόμενο format. Παράλληλα πολλά είδη αρχείων μπορούν να εισαχθούν στο σύστημα ως πηγή δεδομένων.
- Μπορεί να ομαδοποιήσει τα αποτελέσματα διευκολύνοντας τον ερευνητή σε επίπεδο ερμηνείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα που αφορούν δημογραφικά στοιχεία του ερωτηματολογίου. Τα άτομα που έλαβαν μέρος σε αυτή την έρευνα ήταν 104. Η ηλικία των συμμετεχόντων βάσει κατηγορίας που ανήκουν είναι μεταξύ 16-24 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Μορφωτικό Επίπεδο Neets

Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών που έχετε ολοκληρώσει;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid δημοτικό	2	4,0	4,0	4,0
γυμνάσιο	3	6,0	6,0	10,0
λύκειο	10	20,0	20,0	30,0
τεχνικό επαγγελματικό λύκειο (ΤΕΛ)/ Τεχνική σχολή	5	10,0	10,0	40,0
ΑΕΙ/ΤΕΙ	24	48,0	48,0	88,0
Μεταπτυχιακό	6	12,0	12,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο του συγκεκριμένου δείγματος διακρίνουμε από τον ανωτέρω πίνακα ότι ένα ποσοστό της τάξης του 48% έχει στη κατοχή του τίτλο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΕΙ/ΤΕΙ) και το 12% έχει Μεταπτυχιακό Τίτλο Σπουδών. Σχεδόν το 30% σε σύνολο είναι απόφοιτοι λυκείου, όπου το 20% έχει αποφοιτήσει από Γενικό Λύκειο και το 10% από Επαγγελματικό. Από την άλλη πλευρά μόλις το 6% είναι απόφοιτοι γυμνασίου και το 4% δημοτικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Μορφωτικό Επίπεδο Γονιών.

Ποιά είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid δημοτικό	2	4,0	4,0	4,0
γυμνάσιο	6	12,0	12,0	16,0
λύκειο	23	46,0	46,0	62,0
τεχνικό επαγγελματικό λύκειο (ΤΕΛ)/ Τεχνική σχολή	5	10,0	10,0	72,0
ΑΕΙ/ΤΕΙ	14	28,0	28,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

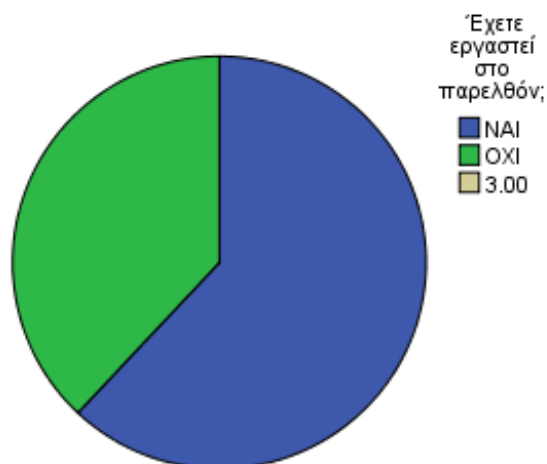
Σύμφωνα με τον άνω πίνακα η πλειονότητα των γονιών των Neets είναι απόφοιτοι Λυκείου σε ποσοστό 46%. Μεγάλο μπορεί επίσης να θεωρηθεί και το ποσοστό των γονέων που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 28% και μόλις το 4% είναι απόφοιτοι δημοτικού και 12% γυμνασίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Εργασία στο Παρελθόν.

Έχετε εργαστεί στο παρελθόν;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	31	62,0	62,0	62,0
ΟΧΙ	19	38,0	38,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα στην ερώτηση για το “αν έχουν εργαστεί στο παρελθόν “ το μεγαλύτερο μέρος δήλωσε πως είχε επαγγελματική εμπειρία σε ποσοστό 62%, ενώ μόλις το 38% των ερωτηθέντων NEETS δεν έχει εργαστεί παλιότερα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Τομέας Εργασίας

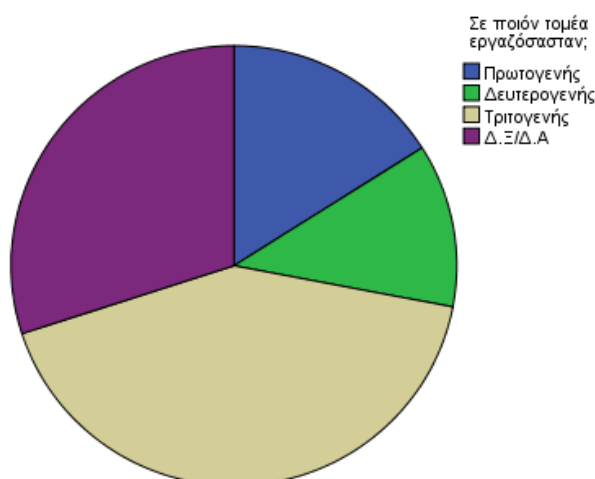
Σε ποιόν τομέα εργαζόσασταν;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πρωτογενής	8	16,0	16,0	16,0
Δευτερογενής	6	12,0	12,0	28,0
Τριτογενής	21	42,0	42,0	70,0
Δ.Ξ/Δ.Α	15	30,0	30,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Ο τομέας απασχόλησης των νέων κατά το παρελθόν, που από πολλούς χαρακτηρίζονται ως χαμένη γενιά , είναι κυρίως ο τριτογενής με το ποσοστό να ανέρχεται σε 42% στη συνέχεια αίσθηση προκαλεί η ενασχόλησή τους στο πρωτογενή σε ποσοστό 16% και τέλος στον δευτερογενή, το 12%.

Αξίζει να επισημανθεί πως αρκετοί από τους ερωτηθέντες κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δυσκολεύονταν να κάνουν το διαχωρισμό μεταξύ των τριών βασικών τομέων εργασίας.

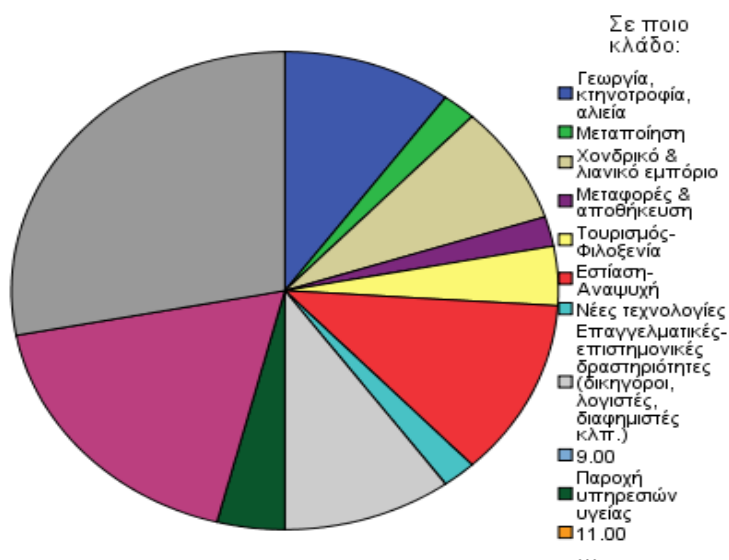
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Κλάδος Απασχόλησης στο Παρελθόν.

Σε ποιο κλάδο:				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία	5	10,0	10,0	10,0
Μεταποίηση	1	2,0	2,0	12,0
Χονδρικό & λιανικό εμπόριο	4	8,0	8,0	20,0
Μεταφορές & αποθήκευση	1	2,0	2,0	22,0
Τουρισμός- Φιλοξενία	2	4,0	4,0	26,0
Εστίαση- Αναψυχή	6	12,0	12,0	38,0
Νέες τεχνολογίες	1	2,0	2,0	40,0
Επαγγελματικές-επιστημονικές δραστηριότητες (δικηγόροι, λογιστές, διαφημιστές κλπ.)	5	10,0	10,0	50,0
Παροχή υπηρεσιών υγείας	2	4,0	4,0	54,0
Άλλο	9	18,0	18,0	72,0
Δ.Ξ/ Δ.Α	14	28,0	28,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρελθοντική επαγγελματική εμπειρία των NEETS. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων εργαζόταν προσφέροντας υπηρεσίες στο χώρο της εστίασης/αναψυχής με ποσοστό 12%. Το 10% απασχολήθηκε σε επιστημονικές δραστηριότητες και ακόμη άλλο ένα 10% στο πρωτογενή τομέα όπως αποδεικνύεται και από το ΠΙΝΑΚΑ 4, δηλαδή στη γεωργία κτηνοτροφία και αλιεία. Μικρότερο είναι το ποσοστό που ασχολήθηκε με το εμπόριο και ελάχιστοι από τους ερωτηθέντες με τον τουρισμό και τον τομέα της υγείας σε ποσοστό 4% αντίστοιχα. Από τα παραπάνω γίνεται προφανές ότι οι NEETS στη πλειοψηφία τους είχαν καταπιαστεί στο παρελθόν επαγγελματικά με εργασίες έχοντας ως στόχο τον βιοπορισμό βρίσκοντας διέξοδο στους αντίστοιχους κλάδους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Χρονικό Διάστημα

Για πόσο χρονικό διάστημα εργαζόσασταν;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid έως 6 μήνες	19	38,0	38,0	38,0
έως 1 χρόνο	8	16,0	16,0	54,0
έως 2 χρόνια	9	18,0	18,0	72,0
έως 3 χρόνια	1	2,0	2,0	74,0
Δ.Ξ/ Δ.Α	13	26,0	26,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Λόγος Αποχώρησης

Γιατί φύγατε από την τελευταία δουλειά σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid απολύθηκα	3	6,0	6,0	6,0
έφυγα λόγω χαμηλού μισθού	5	10,0	10,0	16,0
έφυγα λόγω κακών συνθηκών εργασίας	6	12,0	12,0	28,0
έληξε η σύμβαση	18	36,0	36,0	64,0
άλλο	4	8,0	8,0	72,0
Δ.Ξ/Δ.Α	14	28,0	28,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Συμπληρωματικά με την εργασιακή εμπειρία του παρελθόντος το χρονικό διάστημα που διήρκησε αυτή όπως προκύπτει είναι έως 6 μήνες, δηλαδή μόλις μισό χρόνο, σε ποσοστό 38%. Έως δύο χρόνια από τους NEETS έχει εργαστεί το 18% και μόλις ένα χρόνο το 16%. Ελάχιστοι από τους νέους δήλωσαν πως είχαν τριετή επαγγελματική εμπειρία μόλις το 2%. Επιπρόσθετα στον ΠΙΝΑΚΑ 7 καταγράφονται οι λόγοι αποχώρησης από την εργασία. Το μεγαλύτερο ποσοστό καταγράφεται λόγω λήξης σύμβασης, 36%. Το 12% των νέων αποχώρησε εξαιτίας κακών συνθηκών εργασίας και το 10% λόγω χαμηλού μισθού. Οι δύο ΠΙΝΑΚΕΣ 6 και 7 αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα που βιώνουν οι νέοι σχετικά με την επαγγελματική τους αποκατάσταση και τη διάρκεια αυτής. Όπως παρατηρείται ο χρόνος παραμονής σε ένα εργασιακό περιβάλλον είναι αρκετά περιορισμένο. Η εικόνα συμπληρώνεται από τη μορφή εργασιακής σχέσης καθώς στη πλειονότητα η αποχώρηση οφείλεται σε λήξη σύμβασης και όχι στην οικειοθελή αποχώρηση κάτι που αποδεικνύει την ελαστική μορφή εργασίας κυρίως στους νέους μεταξύ 16-24.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Χρόνος Ανεργίας

Πόσος καιρός είναι που δεν εργάζεστε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid έως 6 μήνες	20	40,0	40,0	40,0
έως 1 χρόνο	11	22,0	22,0	62,0
έως 3 χρόνια	9	18,0	18,0	80,0
πάνω απο 3 χρόνια	2	4,0	4,0	84,0
Δ.Ξ/ Δ.Α	8	16,0	16,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

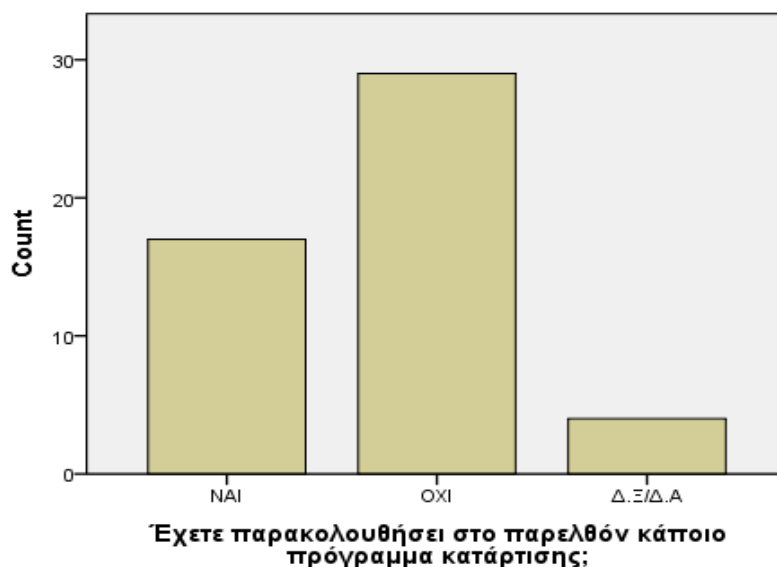
Το 40% των συμμετεχόντων δεν εργάζεται περίπου για έξι μήνες και το 22% είναι ανενεργό επαγγελματικά ένα χρόνο. Σημαντικό ποσοστό της ευπαθούς ομάδας δεν εργάζεται για τρία χρόνια, 18% ενώ μόλις το 4% βρίσκεται εκτός πάνω από τρία χρόνια. Γίνεται φανερό σε συνάρτηση με τα στοιχεία του ΠΙΝΑΚΑ 6 πως οι εργασίες που απευθύνονται στο νεανικό κοινό έχουν πρόσκαιρο χαρακτήρα και μικρή διάρκεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Παρακολούθηση Προγράμματος στο Παρελθόν

Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	17	34,0	34,0	34,0
OXI	29	58,0	58,0	92,0
Δ.Ξ/Δ.Α	4	8,0	8,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις που αφορούν στο αν οι NEETS είχαν παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης. Από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν το 58% απάντησε αρνητικά και το 34% θετικά. Άρα οι περισσότεροι νέοι δεν μπόρεσαν στην διαδικασία της επιμόρφωσης κατά το παρελθόν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Εύρεση Εργασίας μέσω Προγράμματος

Σας βοήθησε άμεσα ή έμμεσα να βρείτε δουλειά;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	12	24,0	24,0	24,0
ΟΧΙ	10	20,0	20,0	44,0
Δ.Ξ/Δ.Α	28	56,0	56,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Σε συνέχεια του ερωτήματος σχετικά με τον είχαν παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης στο παρελθόν όσοι εξ αυτών απάντησαν θετικά θεώρησαν ότι τους βοήθησε τελικά να βρουν δουλειά είτε άμεσα είτε έμμεσα σε ποσοστό 24%. Αντίθετα, όχι μικρότερο ποσοστό, δηλαδή 20% θεωρεί ότι δε βοηθήθηκε.

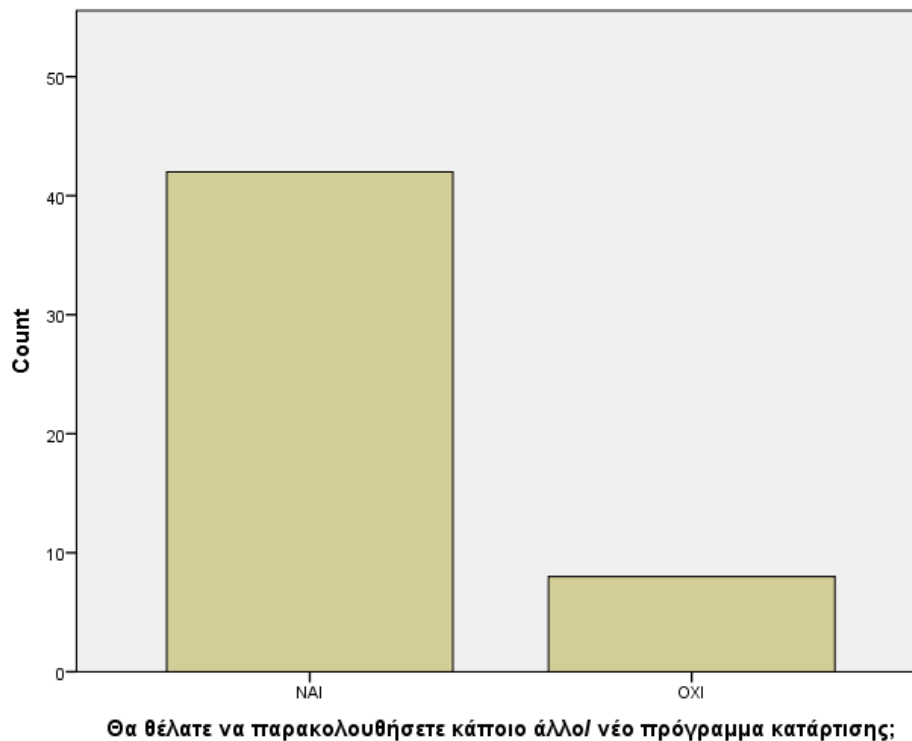
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Επιθυμία Συμμετοχής σε Πρόγραμμα Κατάρτισης.

Θα θέλατε να παρακολουθήσετε κάποιο άλλο/ νέο πρόγραμμα κατάρτισης;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	42	84,0	84,0	84,0
OXI	8	16,0	16,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Η συμμετοχή σε κάποιο άλλο ή νέο πρόγραμμα κατάρτισης φαίνεται να είναι επιθυμητή από την ευπαθή ομάδα των NEETS. Η συντριπτική πλειοψηφία, 84% που δηλώνει θετικά διακείμενη στο ενδεχόμενο αυτό δηλώνει την επιθυμία ενασχόλησης με κάτι νέο εφόσον αυτή τη περίοδο ούτε εργάζονται ούτε σπουδάζουν άρα σαν διέξοδο προτιμούν την συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης, έστω και αν στο παρελθόν οι περισσότεροι δεν είχαν συμμετάσχει σε αντίστοιχες δράσεις. Ελάχιστοι είναι αυτοί που σκέφτονται αρνητικά στο ενδεχόμενο συμμετοχής μόλις το 16% ίσως εξαιτίας της γενικότερης απογοήτευσης που νιώθουν.

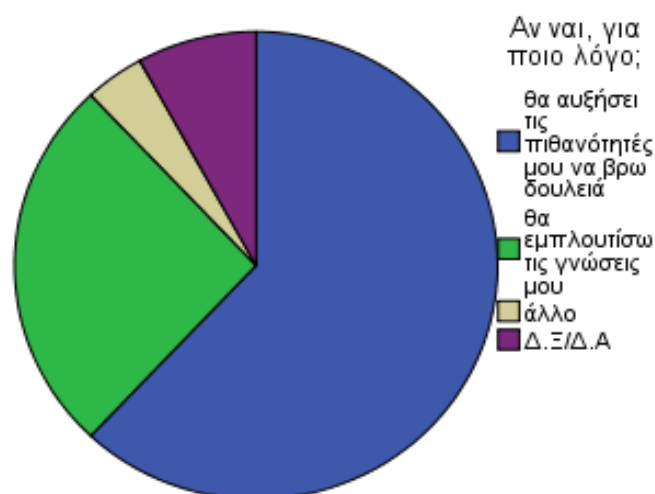
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Λόγοι Συμμετοχής σε Καινούριο Πρόγραμμα Κατάρτισης.

Αν ναι, για ποιο λόγο;				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid θα αυξήσει τις πιθανότητες μου να βρω δουλειά	31	62,0	62,0	62,0
θα εμπλουτίσω τις γνώσεις μου	13	26,0	26,0	88,0
άλλο	2	4,0	4,0	92,0
Δ.Ξ/Δ.Α	4	8,0	8,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

Σημαντικό είναι να μελετηθούν οι λόγοι επιθυμίας των NEETS σε νέο ή άλλο πρόγραμμα κατάρτισης. Περισσότεροι από τους μισούς, το 62% εκδήλωσαν ενδιαφέρον θετικό προς αυτή τη κατεύθυνση με σκοπό την αύξηση πιθανοτήτων εύρεσης εργασίας. Στο σημείο αυτό να αναφερθεί πως οι μισοί από τους ερωτηθέντες είναι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ και κάποιοι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου. Παρά ταύτα πιστεύουν έντονα πως η συμμετοχή σε νέα προγράμματα αυξάνουν πιθανότητες νέων επαγγελματικών ανοιγμάτων. Ένα άλλο ποσοστό, 26%, δηλώνει πως θέλει να συμμετάσχει σε πρόγραμμα με σκοπό να εμπλουτίσει τις γνώσεις του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Συγκατοίκηση με Γονείς.

Μένετε με τους γονείς σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	30	60,0	60,0	60,0
OXI	14	28,0	28,0	88,0
Δ.Ξ/Δ.Α	6	12,0	12,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά που επιβεβαιώνουν και την πραγματικότητα είναι πως οι περισσότεροι νέοι ηλικίας 16-24 ετών που δεν εργάζονται αλλά δεν είναι και φοιτητές συγκατοικούν με τους γονείς τους. Το ποσοστό αυτών από τους ερωτηθέντες είναι 60% και μόλις το 28% δεν μένει με τους γονείς. Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι πως εξαιτίας της ανεργίας και των οικονομικών δυσκολιών που προκύπτουν αδυνατούν οι νέοι να αφήσουν την οικογενειακή στέγη και την ασφάλεια που αυτή προσφέρει και σε οικονομικό επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Άτομα που ζουν στο ίδιο σπίτι

Πόσα άτομα ζείτε μαζί στο ίδιο σπίτι;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1-2	15	30,0	30,0	30,0
2-4	31	62,0	62,0	92,0
4-παραπάνω	4	8,0	8,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Εργαζόμενα Μέλη

Πόσα απ' αυτά εργάζονται;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1 άτομο	25	50,0	50,0	50,0
2 άτομο	19	38,0	38,0	88,0
παραπάνω	6	12,0	12,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Συμπληρωματικά με το ΠΙΝΑΚΑ 12 οι ΠΙΝΑΚΕΣ 13 & 14 σκιαγραφούν την κατάσταση που επικρατεί σχετικά με τα άτομα που αποτελούν την οικογένεια των ερωτηθέντων όσο και πόσα

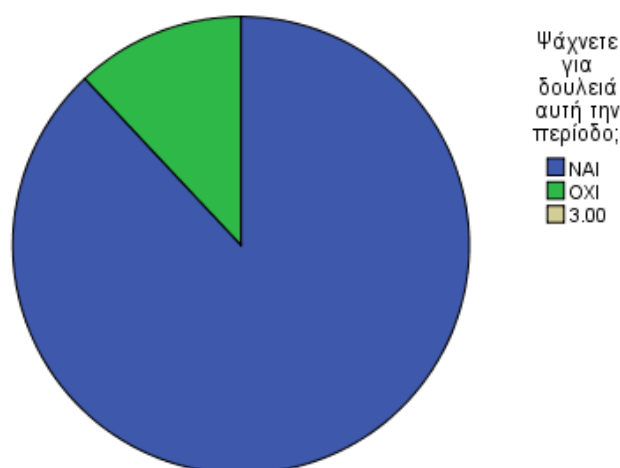
άτομα εργάζονται σε αυτές. Πιο συγκεκριμένα οι οικογένειες των NEETS που αποτελούνται από 2-4 άτομα είναι οι περισσότερες με ποσοστό 62%, του υπόλοιπου 30% αποτελείται από 1-2 άτομα και μόλις το 4% των οικογενειών τους απαρτίζονται από 4 και παραπάνω μέλη. Επιπρόσθετα στις μισές οικογένειες των ερωτηθέντων εργάζεται μόνο ένα άτομο, δύο άτομα εργάζονται σε ποσοστό 38% των οικογενειών και 12% παραπάνω μέλη απασχολούνται επαγγελματικά. Από τα παραπάνω γίνεται διακριτό πως οι περισσότερες από τις οικογένειες των NEETS πέρα από τους ίδιους αντιμετωπίζουν και τα μέλη αυτών την ανεργία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Αναζήτηση Εργασίας

Ψάχνετε για δουλειά αυτή την περίοδο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	44	88,0	88,0	88,0
OXI	6	12,0	12,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

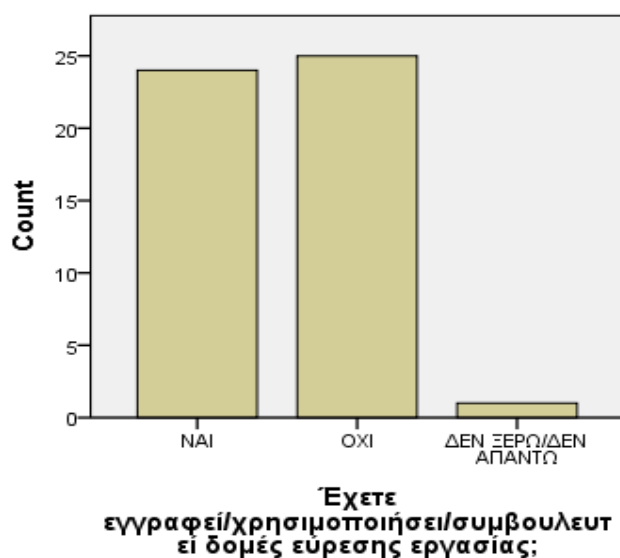

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Εγγραφή σε δομή εύρεσης εργασίας

Έχετε εγγραφεί/χρησιμοποιήσει/συμβουλευτεί δομές εύρεσης εργασίας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	24	48,0	48,0	48,0
OXI	25	50,0	50,0	98,0
ΔΕΝ ΞΕΡΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	1	2,0	2,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

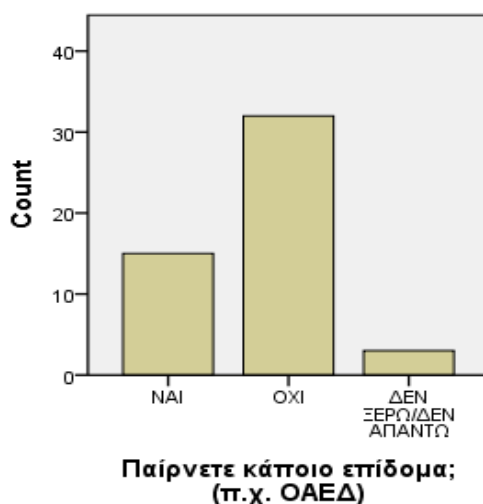
Σημαντικό είναι να μελετηθεί το ενδιαφέρον των NEETS σχετικά με την αναζήτηση εργασίας την περίοδο αυτή. Η έρευνα ανέδειξε πως το 88% αναζητά εργασία και μόλις το 12% αδιαφορεί. Σημαντικές συμπληρωματικές πληροφορίες μας δίνει και ο ΠΙΝΑΚΑΣ 16 αναδεικνύοντας την τάση αναζήτησης υποστήριξης από επίσημους φορείς σχετικά με την εύρεση εργασίας. Αυτό έχει την έννοια ότι οι μισοί από τους ερωτηθέντες, το 50% δεν έχουν απευθυνθεί για βοήθεια ώστε να βρουν δουλειά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: Επίδομα ΟΑΕΔ

Παίρνετε κάποιο επίδομα; (π.χ. ΟΑΕΔ)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	15	30,0	30,0	30,0
OXI	32	64,0	64,0	94,0
ΔΕΝ ΞΕΡΩ/ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	3	6,0	6,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Οικονομική Στήριξη

Ποιος σας στηρίζει οικονομικά;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid γονείς	34	68,0	68,0	68,0
σύζυγος	7	14,0	14,0	82,0
συγγενείς	1	2,0	2,0	84,0
φίλοι	1	2,0	2,0	86,0
κανείς	7	14,0	14,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Η έρευνα επίσης έδωσε απαντήσεις σχετικές με το ερώτημα οικονομικής στήριξης της ευπαθούς ομάδας καθώς στη δεδομένη φάση δεν εργάζονται. Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση "αν λαμβάνουν κάποιο επίδομα από τον ΟΑΕΔ" προκύπτει πως μόνο το 30% λαμβάνει. Επιβεβαιώνεται άλλωστε το μικρό ποσοστό καθώς απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη του είναι η εργασία τουλάχιστον για ένα χρόνο, κάτι που στην πλειοψηφία δεν συμβαίνει όπως έχει προκύψει και από τον ΠΙΝΑΚΑ 8. Στην ερώτηση "ποιος τους στηρίζει οικονομικά" η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 68% στηρίζεται από τους γονείς, το 14% από τον/την σύζυγο και το 2% από συγγενείς και ισόποσοι από φίλους. Ωστόσο υπάρχει και ένα μέρος από τους νέους που δεν τους στηρίζει κανείς οικονομικά και είναι 14%. Άρα βάσει των αποτελεσμάτων προκύπτει πως υπάρχει πλήρης εξάρτηση από τους από την οικογένεια και τη στήριξη κυρίως των γονιών για την επιβίωσή τους και είναι και ένας ακόμη παράγοντας ανασταλτικός της ανεξαρτητοποίησής τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: Φροντίδα Υγείας

Φροντίζετε την υγεία σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid πολύ	15	30,0	30,0	30,0
αρκετά	26	52,0	52,0	82,0
λίγο	6	12,0	12,0	94,0
καθόλου	1	2,0	2,0	96,0
Δ.Ξ/Δ.Α	2	4,0	4,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: Επίπεδο Υγείας

Πώς κρίνετε το επίπεδο υγείας σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid εξαιρετικό	10	20,0	20,0	20,0
καλό	29	58,0	58,0	78,0
μέτριο	6	12,0	12,0	90,0
κακό	4	8,0	8,0	98,0
πολύ κακό	1	2,0	2,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

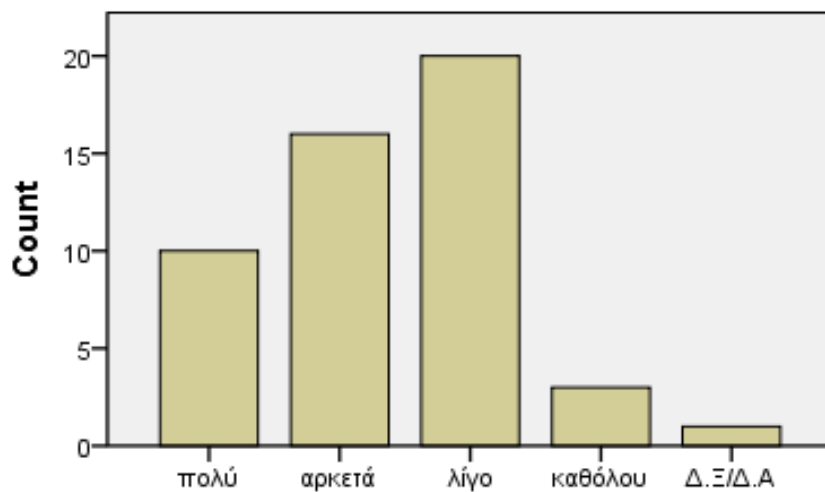
Σημαντικά στοιχεία δίνονται από τους ΠΙΝΑΚΕΣ 19 & 20 σχετικά με την υγεία των NEETS. Αρχικά παραπάνω από τους μισούς φροντίζουν την υγεία τους αρκετά σε ποσοστό 52% και θεωρούν ότι το επίπεδο αυτής είναι καλό σε ποσοστό 58%. Αν και το 30% απαντά πως φροντίζει πολύ την υγεία του μόλις το 20% θεωρεί πως το επίπεδο είναι εξαιρετικό. Το 12% από τους ερωτηθέντες προσέχει λίγο την υγεία του και το 8% κρίνει το επίπεδο αυτής κακό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: Άγχος στη Καθημερινότητα

Έχετε άγχος στην καθημερινότητα σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid πολύ	10	20,0	20,0	20,0
αρκετά	16	32,0	32,0	52,0
λίγο	20	40,0	40,0	92,0
καθόλου	3	6,0	6,0	98,0
Δ.Ξ/Δ.Α	1	2,0	2,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10

Έχετε άγχος στην καθημερινότητα σας;

Αντιφατική είναι η εικόνα που δίνεται στο ερώτημα αν οι NEETS, ως ευπαθής ομάδα έχουν άγχος στη καθημερινότητα. Η πλειοψηφία αναφέρει πως έχει λίγο, σε ποσοστό 40% και το 20% πολύ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: Αξιοποίηση Ελεύθερου Χρόνου

Πώς αξιοποιείτε τον ελεύθερο χρόνο σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid αθλούμαι	11	22,0	22,0	22,0
διαβάζω	11	22,0	22,0	44,0
βλέπω τηλεόραση	2	4,0	4,0	48,0
ακούω μουσική	5	10,0	10,0	58,0
σερφάρω στο διαδίκτυο	18	36,0	36,0	94,0
άλλο	3	6,0	6,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Σημαντικά στοιχεία για την σκιαγράφηση της ομάδας δίνουν οι απαντήσεις τους σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Οι περισσότεροι, το 36% απαντά πως τον αξιοποιεί σερφάροντας στο διαδίκτυο. Το 22% ασχολείται με τον αθλητισμό, το 10% σε ακριβώς ποσοστό διαβάζει ακούει μουσική και και μόλις το 4% βλέπει τηλεόραση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: Αποκλεισμός από Κοινωνία.

Νιώθετε ότι είστε μόνος- αποκομμένος από την κοινωνία;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	6	12,0	12,0	12,0
μáλλον ναι	11	22,0	22,0	34,0
μáλλον όχι	16	32,0	32,0	66,0
Όχι	17	34,0	34,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Το ζήτημα του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις στο χώρο της Ε.Ε. καθώς και τη βασικότερη προϋπόθεση για την οικοδόμηση μιας στέρας και συνεκτικής κοινωνίας. Η καταπολέμησή του συνιστά απαραίτητο συστατικό για την έξοδο από τη κρίση(European Commission 2010). Οι ίδιοι οι NEETS και μάλιστα σε ποσοστό 34% δε νιώθουν αποκλεισμένοι από την κοινωνία ενώ μόνο το 12% νιώθει και το 22% απαντά μάλλον ναι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: Προτεραιότητα

Τι σας ενδιαφέρει περισσότερο αυτή τη στιγμή;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Συνέχεια των σπουδών	7	14,0	14,0	14,0
Επιμόρφωση/ Κατάρτιση	4	8,0	8,0	22,0
Εργασία	23	46,0	46,0	68,0
Άλλο	8	16,0	16,0	84,0
Όλα	7	14,0	14,0	98,0
Κανένα	1	2,0	2,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Στην ερώτηση ‘τι τους ενδιαφέρει περισσότερο αυτή τη στιγμή’ οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν η εύρεση εργασίας σε ποσοστό 46%. Το 14% εκφράζει τη θέληση να συνεχίσει τις σπουδές και ένα ακόμη 14% το απασχολεί η κατάρτιση, η εργασία, οι σπουδές, δηλαδή όλα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: Εσωτερική Μετανάστευση

Σκέφτεστε να μεταναστεύσετε σε άλλη περιοχή της Ελλάδας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	11	22,0	22,0	22,0
Μάλλον ναι	12	24,0	24,0	46,0
Μάλλον όχι	14	28,0	28,0	74,0
Όχι	13	26,0	26,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Η τάση των Neets σχετικά με το αν σκέφτονται να μεταναστεύσουν σε άλλη περιοχή εντός Ελλάδας αποτυπώνεται ως εξής: το 22% το σκέφτεται θετικά, το 24% μάλλον θετικά, μικρή είναι η διαφορά στην αρνητική σκέψη απαντώντας όχι το 26% και μάλλον όχι το 28%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: Μετανάστευση στο Εξωτερικό.

Σκέφτεστε να μεταναστεύσετε στο εξωτερικό;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	20	40,0	40,0	40,0
Μάλλον ναι	8	16,0	16,0	56,0
Μάλλον όχι	15	30,0	30,0	86,0
Όχι	7	14,0	14,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Η τάση των NEETS για μετανάστευση στο εξωτερικό αποτυπώνεται έντονα καθώς το 40% σκέφτεται να μεταναστεύσει στο εξωτερικό απαντώντας ‘‘ναι’’ και ‘‘μάλλον ναι’’ το 16%. Το 30% απάντησε ‘‘μάλλον όχι’’ ενώ το μόλις το 7% ‘‘όχι’’.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: Στοχοθεσία

Θα λέγατε ότι έχετε στόχους στη ζωή σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	24	48,0	48,0	48,0
Μάλλον ναι	20	40,0	40,0	88,0
Μάλλον όχι	6	12,0	12,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Αισιόδοξοι φαίνεται βάσει των απαντήσεων τους να είναι για το μέλλον καθώς έχουν στόχους στη ζωή τους με 48% να απαντούν θετικά και μάλλον θετικά το 40%. Λιγότεροι έχουν στόχους και το ποσοστό τους ανέρχεται στο 12%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Επίτευξη Στόχων.

Εάν ναι. Πόσο πιθανό θεωρείτε να τους πετύχετε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid πολύ	11	22,0	22,0	22,0
αρκετά	26	52,0	52,0	74,0
λίγο	11	22,0	22,0	96,0
Δ.Ξ/Δ.	2	4,0	4,0	100,0
A				
Total	50	100,0	100,0	

Σε συνέχεια του ΠΙΝΑΚΑ 27 το 52% θεωρεί αρκετά πιθανό να επιτύχει τους στόχους του ενώ το 22% πολύ πιθανό και αντίστοιχα το ίδιο λίγο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Εμπιστοσύνη στις Δομές του Ελληνικού Κράτους

Εμπιστεύεστε το ελληνικό κράτος ως προς τις δομές προστασίας των πολιτών του (κοινωνικές παροχές κ.λπ.);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid πολύ	1	2,0	2,0	2,0
αρκετά	8	16,0	16,0	18,0
λίγο	24	48,0	48,0	66,0
καθόλου	16	32,0	32,0	98,0
Δ.Ξ/Δ.Α	1	2,0	2,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Οι περισσότεροι από τους NEETS δείχνουν να εμπιστεύονται λίγο τις δομές του ελληνικού κράτους σε ποσοστό 48% και το 32% δεν τις εμπιστεύεται καθόλου. Εμφανώς λιγότεροι είναι αυτοί που νιώθουν ότι προστατεύονται αρκετά από το κράτος σε ποσοστό 16% και 2% πολύ. Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το κράτος πρόνοιας είναι ένας θεσμός κατοχυρωμένος και στοχεύει στη μείωση των ανισοτήτων. Στην Ελλάδα αντιμετωπίζει μεγάλα προβλήματα εξαιτίας των πελατειακών συμφερόντων (Tzagkarakis & Kamenis,2013) αλλά και της παρατεταμένης ύφεσης και του περιορισμού των κρατικών δαπανών σε τομείς όπως οι κοινωνικές παροχές (Kotroyannos,2013).

ΠΙΝΑΚΑΣ 29: Συσχετισμός Χρόνου Ανεργίας και Στοχοθεσίας

Correlations			
		Πόσος καιρός είναι που δεν εργάζεστε;	Θα λέγατε ότι έχετε στόχους στη ζωή σας;
Πόσος καιρός είναι που δεν εργάζεστε;	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 50	,306* 50
Θα λέγατε ότι έχετε στόχους στη ζωή σας;	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,306* 50	1 50

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Ο παραπάνω πίνακας συσχετίζει τη διάρκεια ανεργίας και την στοχοθεσία των NEETS και περιγράφει πως όσο περισσότερο μένει άνεργος ο νέος τόσο λιγότερους στόχους έχει.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30: Επιθυμία Παρακολούθησης Νέου Προγράμματος και Λόγος

Correlations			
		Θα θέλατε να παρακολουθήσετε κάποιο άλλο/ νέο πρόγραμμα κατάρτισης;	Αν ναι, για ποιο λόγο;
Θα θέλατε να παρακολουθήσετε κάποιο άλλο/ νέο πρόγραμμα κατάρτισης;	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 50	,288* 50
Αν ναι, για ποιο λόγο;	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,288* 50	1 50

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Τελικά προκύπτει σχέση μεταξύ επιθυμίας παρακολούθησης κάποιου νέου ή άλλου προγράμματος σε σχέση με την προοπτική εύρεσης εργασίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μία προσπάθεια να σκιαγραφήσει τα χαρακτηριστικά της ευπαθούς ομάδας των NEETS . Η χρησιμότητα της συγκεκριμένης έρευνας έγκειται στον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών και στην περιγραφή της κατάστασης που βιώνουν οι νέοι μεταξύ 16-24 ετών οι οποίοι δεν εργάζονται και δεν φοιτούν σε κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα καθώς οι πληροφορίες που υπάρχουν στη διάθεσή μας είναι ελάχιστα. Τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν στις σελίδες που προηγήθηκαν θα αποτελέσουν μία ολοκληρωμένη εικόνα για την ευπαθή αυτή ομάδα η οποία δεν είναι ευρέως γνωστή.

6.1 NEETS και Απασχόληση

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με την απασχόληση αναδεικνύουν βρίσκονται εκτός εργασίας όχι από επιλογή αλλά εξαιτίας λήξης σύμβασης. Αυτόματα γίνεται αντιληπτό πως η οικονομική κρίση είναι αυτή που επιδρά στο μεγαλύτερο βαθμό στη διαμόρφωση τέτοιου είδους εργασιακών σχέσεων οι οποίες χαρακτηρίζονται από ημερομηνία λήξης και μάλιστα σύντομης. Βάσει των απαντήσεων τους οι περισσότεροι δεν έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα κατάρτισης κατά το παρελθόν, όσοι όμως απάντησαν θετικά θεωρούν πως βοηθήθηκαν να βρουν εργασία. Συνέχεια αυτού του ερωτήματος είναι η ανάδειξη πρόθεσης συμμετοχής των NEETS σε νέα προγράμματα κατάρτισης και είναι θετική η στάση τους με το σκεπτικό της δημιουργίας νέων ευκαιριών στην εύρεση εργασίας που είναι το ζητούμενο και ο μεγαλύτερος προβληματισμός όπως προκύπτει από την έρευνα. Η πλειοψηφία άλλωστε σε ποσοστό 88% αναζητά εργασία. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι από τους ερωτηθέντες το 50% δεν έχει απευθυνθεί σε φορείς εύρεσης εργασίας όπως ΟΑΕΔ ώστε να τον συμβουλευτεί. Είναι σαφές ότι η μη χρησιμοποίηση των κρατικών δομών οφείλεται σε δυσπιστία ως προς την αποτελεσματικότητά τους και παράλληλα αναδεικνύεται η αδυναμία υποστήριξης των προσδοκιών και των αναγκών των NEETS. Συνάμα η συντριπτική πλειοψηφία το 64% δεν λαμβάνει επίδομα ΟΑΕΔ τη δεδομένη χρονική στιγμή. Αυτόματα αυτό σημαίνει πως δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις λήψης καθώς ο πρότερος χρόνος εργασίας δεν ικανοποιεί το δικαίωμα αυτό κάτι που επιβεβαιώνει και τις εργασιακές συνθήκες που επικρατούν, όπως άλλωστε έχει φανεί και από τις απαντήσεις των νέων.

6.2 NEETS και Κοινωνικός Αποκλεισμός

Οι παράγοντες που συντείνουν σε αυτό είναι και η απουσία του κράτους πρόνοιας το οποίο επιδρά στην ένταση του φαινομένου NEETS στον αποκλεισμό τους από την εκπαίδευση που είναι ελλιπής, την μη επαρκή πληροφόρηση σχετικά με προγράμματα κατάρτισης. Από τη έρευνα γίνεται εμφανές πως οι NEETS δείχνουν να εμπιστεύονται λίγο τις δομές του ελληνικού κράτους σε ποσοστό 48% και το 32% δεν τις εμπιστεύεται καθόλου.

6.3 NEETS και Σωματική-Ψυχική Υγεία

Επιπρόσθετα σχετικά με την σωματική και ψυχική τους Υγεία των νέων προέκυψε πως η κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει δεν φαίνεται να έχει επιπτώσεις σε αυτούς τους τομείς. Πιο συγκεκριμένα οι περισσότεροι από αυτούς δεν έχουν ιδιαίτερο άγχος στην καθημερινότητά τους το οποίο αυτόματα σημαίνει πως δεν κλονίζεται αρκετά η ψυχική τους

υγεία και παράλληλα οι πλειοψηφία εξ αυτών με ποσοστό 40% φροντίζει αρκετά την σωματική υγεία, κάτι το οποίο είναι αντιφατικό .

6.4 NEETS και Εκπαίδευση

Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα οι μισοί εξ αυτών είναι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης καθώς το 48% έχει στη κατοχή του τίτλο (ΑΕΙ/ΤΕΙ). Παρά ταύτα προκύπτει πως αρκετοί δηλώνουν πρόθεση επιστροφής σε προγράμματα κατάρτισης θεωρώντας έτσι πως ίσως ξεπεραστούν τυχόν εμπόδια και τελικά βρουν εργασία. Ως εκ τούτου γίνεται σαφής η σύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος με την αγορά εργασίας και θεωρείται βασική προϋπόθεση για την επαγγελματική ένταξη. Η εκπαίδευση αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής ανάπτυξης μιας χώρας. Η πλειοψηφία των NEETS υπογραμμίζει αυτή την ανάγκη ώστε να επέλθουν ουσιαστικά αποτελέσματα στους εκπαιδευόμενους αλλά να παρέχεται παράλληλα η δυνατότητα ουσιαστικής επιστροφής στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων.

Κεφάλαιο 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά ο σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να σκιαγραφήσει τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της ευπαθούς ομάδας των NEETS και στη συνέχεια να αναδείξει την πρόθεση αυτών να επιστρέψουν σε δομές εκπαίδευσης με σκοπό την εύρεση εργασίας. Το αντιφατικό γεγονός ότι οι NEETS δεν έχουν το άγχος της καθημερινότητας παρότι είναι άνεργοι. Προς άρση του κοινωνικού αποκλεισμού απαιτείται η ύπαρξη ασφάλειας ώστε οι νέοι να έχουν πρόσβαση στο αγαθό της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Αρκετοί NEETS εξακολουθούν να διαμένουν με τους γονείς τους οι οποίοι επωμίζονται το κόστος διαβίωσής τους με αποτέλεσμα να μην καλύπτεται το βιοτικό επίπεδο όλων. Το σημαντικότερο όλων είναι λοιπόν πως ο μακροπρόθεσμος προγραμματισμός θα λειτουργήσει ως μοχλός σύνδεσης με τις διαδικασίες εύρεσης εργασίας και κατεπέκταση ανεξαρτησίας αυτών των νέων ατόμων. Επιτακτική είναι η ανάγκη υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης που θα παρέχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε ένα ευρύ φάσμα του πληθυσμού δίνοντας προτεραιότητα στις ευάλωτες ομάδες. Τα προγράμματα αναφορικά με την προώθηση του ζητήματος της απασχόλησης των NEETS δεν είναι επαρκώς διαθέσιμα ωστόσο είναι ζωτικής σημασίας και δη σε περιόδους λιτότητας που διανύουμε.

7.1 Μελλοντική Έρευνα

Η ομάδα των NEETS και τα χαρακτηριστικά της δεν είναι αρκετά διαδεδομένη στην ελληνική κοινωνία. Παρά ταύτα αλληλεπιδρά και συμβιώνει δεχόμενη ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών καταστάσεων. Μία μελλοντική έρευνα αναγνώρισης αυτών των ετερογενών χαρακτηριστικών της ομάδας ολιστικά σε συνδυασμό με την διερεύνηση των τρόπων αντιμετώπισης θα μπορέσουν να αποδώσουν σημαντικούς καρπούς και στοιχεία στην χάραξη πολιτικής κυρίως στον τομέα της εκπαίδευσης για την περαιτέρω κατάρτιση των NEETS με τελικό σκοπό την επαγγελματική αποκατάσταση και την κοινωνική ενσωμάτωση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Papadakis, N. Kyridis, A. and Papargyris, A., (2015). Searching for absents: The State of things for the Neets (young people Not in Education, Employment or Training) in Greece. An overview. *Journal of Sociological Research*, 44-75.
- Bradshaw, J. Williams, J. Adelman, L. Ashworth, K. Middleton, S. Gordon, D. Levitas, R. Pantazis, C. Patsios, D. Payne, S. Townsend, P. (2000), Poverty and Social Exclusion in Britain, York: Joseph Rowntree Foundation.
- Breen, R. (2005, April). Explaining Cross National Variation in Youth Unemployment. Market and Institutional Factors. *European Sociological Review*, σ. 125134.
- Bynner, J. (2002). Social exclusion and the transition from school to work: the case of young people not in employment education or training (NEET). *Journal of Vocational Behaviour*, 289-309.
- Chen, Y.-W. (2011). Once a Neet always a Neet? Experiences of employment and unemployment among youth in a job training programme in Taiwan. *International journal of Social Welfare*, 33-42.
- Coles, B., Hutton, S., Bradshaw, J., Craig, G., Godfrey, C. and Johnson, J. (2002) Literature Review of the Costs of being 'Not in Education, Employment or Training' at Age 16–18. London: Department for Education and Skills, Research Report 347.
- Dimitrios Kotroyannos, K. A. (2015). An Individuality in Parenthesis? Social Vulnerability, Youth and the Welfare State in Crisis: On the Case of Neets, In Greece, Within the European Context. *Studies in Social Sciences and Humanities*, σσ. 268-279.
- Papadakis, N. Kyridis, A. and Papargyris, A., (2014, April). Who's The Greek Neet? Neets' Profile in Greece: Parameters, Trends and Common Characteristics of a Heterogeneous Group. *International Journal of Humanities and Social Science*, σσ. 1-15.
- EUROFOUND. (2012). NEETS-Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- EUROFOUND. (2012). Young people and NEETs in Europe: First findings. *European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions* (σσ. 1-8). Dublin: Publications Office.
- Fotopoulos, N. (2013). *The problem of Neets and the Greek reality, Seeking solutions to Greece's Memorandum*, in N. Papadakis (ed), *Absents Barometer: The neets (Young People not in Education, Employment or Training) in Greece*. Athens: Sideris.
- Furlong, A. (2006). Not a very NEET solution: representing problematic labour market transitions among early school-leavers. *Work, Employment and Society*, σσ. 553–569.

- Furlong, A. (1999). Framing choices: a longitudinal study of occupational aspirations among 13 to 16-year olds. *Journal of Education and Work*, 21-35.
- Gregg, P. (2005). The wage scar from youth unemployment. *Labour Economics*, σσ. 487-509.
- Inui, A. (2009), “NEETs, freeters and flexibility. Reflecting precarious situations in the new labour market”, in: Furlong, A. (ed.), *Handbook of Youth and Young Adulthood*. New perspectives and agendas, Oxon: Routledge, pp. 176-181.
- Macdonald, R. (2011). Youth transitions, unemployment. Plus ca change, plus c'est la meme chose? *Journal of Sociology*, σσ. 427-444.
- Maguire, S. and Rennison, J. (2005) ‘Two Years On: The Destinations of Young people who are Not in Education, Employment or Training at 16’, *Journal of Youth Studies*, 8(2): 187-201
- Pandis, P. & Zagkos, Ch. (2013), “Social and demographic characteristics of NEETs: The case of Greece”, in: Papadakis, N. (ed.), *Absents’ Barometer: The NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) in Greece*, Athens: Sideris, pp. 109-120 (G).
- Papadakis, N. (2013). *Absents' Barometer: The NEETS (Young People Not in Education, Employment or Training) in Greece*. Athens: Sideris.
- Pillinger, J., (2001), *Quality in social public services*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities.
- Reiko, K. (2006, May). Youth Employment in Japan's Economic Recovery: 'Freeters' and 'NEETs'. *The Asia-Pacific Journal*, σσ. 1-5.
- Roberts, S. (2011). Beyond 'Neet and tidy pathways: Considering the 'missing middle' of youth transition studies. *Journal of youth Studies*, σσ. 21-40.
- Yates, S. & Payne, M. (2006). Not so NEET? A Critique of the Use of „NEET“ in Setting Targets for Interventions with Young People. *Journal of Youth Studies*, 9(3), 329-344.
- Κυρίδης, Α. (2014). *Ευπαθείς Ομάδες και Δια Βίου Μάθηση*. Αθήνα: GUTENBERG.
- Τσιώλης, Γ. (2011). *Ερευνητικές υποδομές και δεδομένα στην εμπειρική κοινωνική έρευνα*. Νήσος.
- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, Κ (2013). Έργο: Βαρόμετρο Απόντων. Ανίχνευση, κατηγοριοποίηση και εμπειρική θεμελίωση προτάσεων πολιτικής για την καταπολέμηση μιας νέας μορφής κοινωνικής ευπάθειας: οι NEETS (Young People Not IN Education , Employment or Training). *Παραδοτέο 4.4b: Report με τελικά ευρήματα και συμπεράσματα (της ποιοτικής έρευνας) και ταξινομικές κατηγορίες*.

ΚΕΑΔΙΚ & GPO. (2012). Έργο: Βαρόμετρο Απόντων. Ανίχνευση, κατηγοριοποίηση και εμπειρική θεμελίωση προτάσεων πολιτικής για την καταπολέμηση μιας νέας μορφής κοινωνικής ευπάθειας: οι NEETS (Young People Not in Education, Employment or Training). *Παραδοτέο 3.1a: Report καταγραφής των NEETS στην Ελλάδα με κατανομή ανα φύλο, ενδιάμεσες ηλικίες- κατηγορίες, εθνοπολιτισμική προέλευση(μετανάστες χωρίς ελληνική υπηκοότητα), αστικότητα, μορφωτικό επίπεδο και κατανομή ανά διοικητική περιφέρεια.*

ΚΕΑΔΙΚ & GPO. (2013). Έργο: Βαρόμετρο Απόντων. Ανίχνευση, κατηγοριοποίηση και εμπειρική θεμελίωση προτάσεων πολιτικής για την καταπολέμηση μιας νέας μορφής κοινωνικής ευπάθειας: οι NEETS (Young People Not IN Education , Employment or Training). *Παραδοτέο 3.1b: Report καταγραφής των NEETS στην Ελλάδα ανά διοικητική περιφέρεια και νομό. " Παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων ποσοτικής έρευνας".*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Στο πλαίσιο εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας μου με θέμα ‘‘Needs & Εκπαίδευση’’. Παρακαλώ όπως συμπληρώσετε προσεκτικά το παρακάτω ερωτηματολόγιο.

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι η διερεύνηση των χαρακτηριστικών της ομάδας και των απόψεων σχετικά με τη συνεισφορά δομών εκπαιδευτικής κατάρτισης προς αντιμετώπιση της ανεργίας.

Είναι ανώνυμο και κανένα προσωπικό στοιχείο δεν πρόκειται να δημοσιοποιηθεί. Οι απαντήσεις που θα δοθούν είναι απόλυτα εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς σκοπούς.

Προσπαθήστε να απαντήσετε με όσο το δυνατό περισσότερη ειλικρίνεια. Παρακαλώ να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις.

Όπως συμπληρώσατε την **απάντησή** σας βάζοντας **X** στο αντίστοιχο κουτάκι!

Σας ευχαριστώ για τη συνεργασία!

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Ανήκετε ηλικιακά μεταξύ 16-24 ετών?

- Ναι
- Όχι-->τέλος συνέντευξης

2. Εργάζεστε αυτή την περίοδο;

- Ναι -->τέλος συνέντευξης
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

3. Είστε μαθητής / σπουδαστής / φοιτητής;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

4. Παρακολουθείτε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης;

- Ναι--> τέλος συνέντευξης
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

5. Έχετε εργαστεί στο παρελθόν;

- Ναι --> ερ. 6
- Όχι --> ερ.11
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

6. Σε ποιόν τομέα εργαζόσασταν;

- Πρωτογενής
- Δευτερογενής
- Τριτογενής
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

7. Σε ποιο κλάδο:

- ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΑΛΙΕΙΑ
- ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
- ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
- ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ
- ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ
- ΕΣΤΙΑΣΗ – ΑΝΑΨΥΧΗ
- ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ
- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (δικηγόροι, λογιστές, διαφημιστές κλπ.)
- ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ & ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
- ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
- ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
- ΑΛΛΟ
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

8. Για πόσο χρονικό διάστημα εργαζόσασταν;

- Έως 6 μήνες
- Έως 1 χρόνο
- Έως 2 χρόνια
- Έως 3 χρόνια
- Πάνω από 3 χρόνια
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

9. Γιατί φύγατε από την τελευταία δουλειά σας;

- Απολύθηκα
- Έφυγα λόγω χαμηλού μισθού
- Έφυγα λόγω κακών συνθηκών εργασίας
- Έληξε η σύμβαση
- Άλλο
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

10. Πόσος καιρός είναι που δεν εργάζεστε;

- Έως 6 μήνες
- Έως 1 χρόνο
- Έως 2 χρόνια
- Έως 3 χρόνια
- Πάνω από 3 χρόνια
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

11. Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης;

- Ναι → ερ. 12
- Όχι --> ερ.14
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

12. Πόσο καιρό διήρκεσε;

- Έως 3 μήνες
- Έως 6 μήνες
- Έως 1 χρόνο
- Έως 2 χρόνια
- Πάνω από 2 χρόνια
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

13. Σας βοήθησε άμεσα ή έμμεσα να βρείτε δουλειά;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

14. Θα θέλατε να παρακολουθήσετε κάποιο άλλο/ νέο πρόγραμμα κατάρτισης;

- Ναι → ερ 15
- Όχι

15. Αν ναι, για ποιο λόγο;

- Θα αυξήσει τις πιθανότητές μου να βρω δουλειά
- Θα εμπλουτίσω τις γνώσεις μου
- Άλλο
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

16. Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών που έχετε ολοκληρώσει;

- Δημοτικό--> ερ.17,18
- Γυμνάσιο --> ερ.17,18
- Λύκειο
- Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (ΤΕΛ) / Τεχνική Σχολή
- ΑΕΙ / ΤΕΙ
- Μεταπτυχιακό

17. Ποιοι λόγοι σας οδήγησαν να εγκαταλείψετε το σχολείο;

- Οικονομικοί
- Οικογενειακοί
- Λόγοι υγείας
- Άλλο
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

18. Θα θέλατε να επιστρέψετε στο σχολείο;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

19. Μένετε με τους γονείς σας;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

20. Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονιών σας;

Πατέρας/ Μητέρα

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (ΤΕΛ) / Τεχνική Σχολή
- ΤΕΙ / ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό

21. Πόσα άτομα ζείτε μαζί στο ίδιο σπίτι;

- 1-2
- 2-4
- 4-παραπάνω

22. Πόσα απ' αυτά εργάζονται;

- 1 άτομο
- 2 άτομα
- Παραπάνω

23. Είστε έγγαμος;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

24. Ο/η σύζυγος εργάζεται;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

25. Ψάχνετε για δουλειά αυτή την περίοδο;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

26. Έχετε εγγραφεί/χρησιμοποιήσει/συμβουλευτεί δομές εύρεσης εργασίας;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

27. Είστε ασφαλισμένος;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

28. Παίρνετε κάποιο επίδομα; (π.χ. ΟΑΕΔ)

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

29. Ποιος σας στηρίζει οικονομικά;

- Γονείς
- Σύζυγος
- Συγγενείς
- Φίλοι
- Κανείς
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

30. Φροντίζετε την υγεία σας;

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

31. Πώς κρίνετε το επίπεδο υγείας σας;

- Εξαιρετικό
- Καλό
- Μέτριο
- Κακό
- Πολύ κακό
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

32. Έχετε άγχος στην καθημερινότητα σας;

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

33. Πώς αξιοποιείτε τον ελεύθερο χρόνο σας;

- Αθλούμαι
- Διαβάζω
- Βλέπω τηλεόραση
- Ακούω μουσική
- Σερφάρω στο διαδίκτυο
- Άλλο
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

34. Νιώθετε ότι είστε μόνος- αποκομμένος από την κοινωνία;

- Ναι
- Μάλλον ναι
- Μάλλον όχι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

35. Υπάρχουν κάποια άτομα που σας στηρίζουν πέραν του οικονομικού τομέα; (π.χ. σε ψυχολογικό επίπεδο)

- Ναι
- Όχι

36. Έχετε απευθυνθεί για ψυχολογική στήριξη σε κοινωνικές υπηρεσίες του κράτους ή της τοπικής κοινωνίας; (π.χ. Κέντρα Ψυχικής Υγείας)

- Ναι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

37. Θα λέγατε ότι έχετε στόχους στη ζωή σας;

- Ναι
- Μάλλον ναι
- Μάλλον όχι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

38. Εάν ναι. Πόσο πιθανό θεωρείτε να τους πετύχετε;

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

39. Τι σας ενδιαφέρει περισσότερο αυτή τη στιγμή;

- Συνέχεια των σπουδών
- Επιμόρφωση / Κατάρτιση
- Εργασία
- Άλλο
- Όλα
- Κανένα
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

40. Εμπιστεύεστε το ελληνικό κράτος ως προς τις δομές προστασίας των πολιτών του (κοινωνικές παροχές κ.λπ.);

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

41.Σκέφτεστε να μεταναστεύσετε σε άλλη περιοχή της Ελλάδας;

- Ναι
- Μάλλον ναι
- Μάλλον όχι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.

42.Σκέφτεστε να μεταναστεύσετε στο εξωτερικό;

- Ναι
- Μάλλον ναι
- Μάλλον όχι
- Όχι
- Δ.Ξ. / Δ.Α.